

บทที่ 3

หลักการทางกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน และโบราณวัตถุของต่างประเทศและประเทศไทย

ในบทนี้จะศึกษาถึงกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุของต่างประเทศและประเทศไทย ซึ่งในส่วนต่างประเทศได้แบ่งเป็นกลุ่มประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ สาธารณรัฐอิตาลีซึ่งเป็นประเทศหนึ่งในยุโรปที่มีมรดกทางวัฒนธรรมที่เก่าแก่และมีระบบบริหารจัดการและรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกที่ดี อีกทั้งประชาชนเห็นคุณค่าของมรดกโลก มีความหวงแหนและจิตสำนึกในการดูแลรักษาและมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในการอนุรักษ์และคุ้มครอง ประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีการรักษามรดกทางวัฒนธรรมไว้ได้เป็นอย่างดี แม้จะมีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีล้ำหน้ากว่าประเทศอื่น ๆ รวมทั้งสหพันธรัฐมาเลเซียก็เป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญและมีลักษณะภูมิประเทศที่สวยงาม และกลุ่มประเทศที่ปกครองในระบอบสังคมนิยม ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวซึ่งตามประวัติศาสตร์นั้นมีความสัมพันธ์กับประเทศไทยมาช้านานเหมือนบ้านพี่เมืองน้องจึงทำให้วัฒนธรรมหลายอย่างคล้ายคลึงกับประเทศไทย เช่น วิธีการดำเนินชีวิต ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามที่มีแหล่งมรดกโลกที่มีความงดงามและเก่าแก่ โดยประชาชนในชาติต่างตระหนักถึงความสำคัญของมรดกโลกซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุของแต่ละประเทศมีสาระสำคัญ ดังนี้

3.1 กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุในกลุ่มประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตย

3.1.1 กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุของสาธารณรัฐอิตาลี

สาธารณรัฐอิตาลีเป็นประเทศในทวีปยุโรปที่มีแหล่งมรดกโลกอยู่มากกว่าประเทศอื่นในโลก มีทั้งมรดกโลกทางวัฒนธรรมและมรดกโลกทางธรรมชาติ อิตาลีเป็นประเทศที่มีระบบบริหารจัดการและรักษามรดกทางวัฒนธรรมและมรดกโลกทางธรรมชาติที่ดี มีกฎหมายคุ้มครองที่เข้มแข็งและประชาชนมีความรักและหวงแหนมรดกโลกของตนเป็นอย่างยิ่ง โดยบริเวณที่เป็นสาธารณรัฐอิตาลีในปัจจุบันมีการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่ 800 ปีก่อนคริสตกาล และถูกรวมอยู่ใน

อาณาจักรโรมันตะวันตกในระหว่างศตวรรษที่ 1 - 5 จากนั้นกลายเป็นสมรภูมิต่อมาหลายครั้งในความขัดแย้งอันยาวนานระหว่างสันตปาปาที่กรุงโรมกับจักรพรรดิของอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ (the holy roman empire) ดินแดนภาคกลางและภาคเหนือของสาธารณรัฐอิตาลีเริ่มรุ่งเรืองเป็นศูนย์กลางการค้าในศตวรรษที่ 11 และเสื่อมลงหลังศตวรรษที่ 16 แต่ในช่วงศตวรรษที่ 16 - 17 สาธารณรัฐอิตาลีเข้าสู่ยุคสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา (renaissance) และได้เป็นแหล่งกำเนิดศิลปวิทยาการตลอดจนวรรณกรรมชิ้นเอกจำนวนมากที่เป็นพื้นฐานของอารยธรรมตะวันตกยุคต่อมา อาทิ ผลงานของ machiavelli, boccaccio, petrarch, tasso, raphael, botticelli, michelangelo และ leonardo da vinci ช่วงกลางศตวรรษที่ 19 เกิดขบวนการชาตินิยมที่นำไปสู่การรวมสาธารณรัฐอิตาลีได้ทั้งหมดในปี ค.ศ. 1870 และจากนั้นมาจนปี ค.ศ. 1922 สาธารณรัฐอิตาลีอยู่ภายใต้ระบอบกษัตริย์ที่มีรัฐสภาและการเลือกตั้งแบบจำกัด ในช่วงต้นของสงครามโลกครั้งที่ 1 สาธารณรัฐอิตาลีเป็นพันธมิตรกับประเทศเยอรมนี ออสเตรีย และฮังการี แต่กลับมาเข้าข้างฝ่ายสัมพันธมิตรในช่วงเกือบสิ้นสุดสงครามในปี ค.ศ. 1915 จึงได้รับดินแดนบางส่วนของประเทศออสเตรียมาอยู่ใต้สาธารณรัฐอิตาลี ในปี ค.ศ. 1922 benito mussolini ขึ้นมามีอำนาจว่าสองทศวรรษ ต่อมาสาธารณรัฐอิตาลีตกอยู่ใต้ระบอบ fascism ซึ่งเรียกกันว่า corporate state โดยยังมีกษัตริย์เป็นประมุขแห่งรัฐเพียงในนาม ในสงครามโลก ครั้งที่ 2 สาธารณรัฐอิตาลีเข้าข้างฝ่ายอักษะ แต่หลังจากฝ่ายสัมพันธมิตรยึดเกาะซิซิลีได้ในปี ค.ศ. 1943 mussolini ถูกกษัตริย์ปลดจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นายพล pietro badoglio ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีแทน และสาธารณรัฐอิตาลีหันไปประกาศสงครามกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ระบอบกษัตริย์ถูกล้มเลิก และสาธารณรัฐอิตาลีเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นสาธารณรัฐในระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน ค.ศ. 1946 โดยมีประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งประมุขของประเทศ มีนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหาร และมีฝ่ายตุลาการแยกเป็นอิสระ⁹⁰

1) วัตถุประสงค์และขอบเขตของกฎหมาย

กฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของสาธารณรัฐอิตาลีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ซึ่งอนุสรณ์ของชุมชนแห่งชาติและดินแดน และเพื่อส่งเสริมการพัฒนาวัฒนธรรมของชาติ โดยการคุ้มครองประกอบด้วย การดำเนินการตามหน้าที่ และบังคับใช้กฎหมายในกิจการใด ๆ ที่มุ่งถึงการระบุเอกลักษณ์ภายใต้หลักเกณฑ์กระบวนการพิสูจน์ที่เหมาะสมว่าทรัพย์สินจะก่อขึ้นเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อให้ได้รับการคุ้มครองและอนุรักษ์ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐและเอกชนร่วมดำรงและรักษาคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม

⁹⁰ สารานุกรมประเทศในทวีปยุโรป ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (น. 118), โดย อนันต์ชัย เลาหะพันธุ์, 2550, กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

เจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและ ภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐอิตาลี (code of the cultural and landscape heritage) เป็นไปตามมาตรา 9 แห่งรัฐธรรมนูญ รัฐต้องคุ้มครองและยกระดับมรดกทางวัฒนธรรมตามอำนาจที่ระบุไว้ในมาตรา 117 แห่งรัฐธรรมนูญ และตามความในข้อกำหนดแห่งประมวลกฎหมายนี้ การคุ้มครองนั้นเป็นการ ดำเนินการตามหน้าที่และโดยบทกฎหมายเพื่อบังคับในกิจการใด ๆ ที่มุ่งถึงการระบุเอกลักษณ์ ภายใต้อิทธิพลและกระบวนการพิสูจน์ที่เหมาะสม เพื่อให้ทรัพย์สินที่เกิดขึ้นเป็นมรดกทางวัฒนธรรม และได้รับการอนุรักษ์และคุ้มครอง ไม่ว่าจะเจ้าของหรือผู้ครอบครองมรดกทางวัฒนธรรมจะเป็นรัฐ หรือเอกชน มีหน้าที่ต้องอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ หน้าที่การคุ้มครองรวมถึง การใช้วิธีทางกฎหมายที่มุ่งให้มีการปฏิบัติตาม หรือควบคุมสิทธิ และคุณสมบัติของมรดกทาง วัฒนธรรมให้บรรลุผล ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3⁹¹

การยกระดับมรดกทางวัฒนธรรมเป็นการดำเนินการตามหน้าที่และข้อบังคับ ในกิจการต่าง ๆ อันมุ่งส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อคงสภาพที่ดีที่สุดให้ใช้ ประโยชน์ได้มากที่สุด และเพื่อความเพลิดเพลินสาธารณะแห่งมรดกทางวัฒนธรรมนั้น การยกระดับรวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมด้วย⁹² การคุ้มครอง และยกระดับมรดกทางวัฒนธรรมนั้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์ซึ่งอนุสรณ์สถานของชุมชนแห่งชาติ และ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางวัฒนธรรม โดยมีรัฐ ภูมิภาค เมืองหลวง จังหวัด เทศบาล มีหน้าที่ต้อง ดำรงและรักษาไว้ซึ่งการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม และสนับสนุนไว้เพื่อความเพลิดเพลินแห่ง สาธารณะ ทั้งนี้รวมถึงเจ้าของซึ่งเป็นเอกชน ผู้ครอบครอง หรือผู้ยึดถือทรัพย์สินอันเป็นมรดกทาง วัฒนธรรม ประมวลกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์ ของสาธารณรัฐอิตาลีจึงตราขึ้นโดยมุ่งเน้นถึงการจัดการให้มรดกทางวัฒนธรรมของประเทศดำรงอยู่ เพื่อประโยชน์ของประเทศ เพื่อความเพลิดเพลินของสาธารณะโดยสอดคล้องกับนโยบายของ รัฐบาล และอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ไม่ขัดแย้งกับหลักในการคุ้มครองรวมถึงการนำมาตราของกฎหมาย

⁹¹ Code of The Cultural and Landscape Heritage Article 3. อ้างใน ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการ สร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถานและรูปเคารพ (น. 81), โดย พักตร์สุภางค์ เหลืองธีรกุล, 2556, กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

⁹² Code of The Cultural and Landscape Heritage Article 6 Enhancement of the Cultural Heritage

2. Enhancement consists in the exercise of the functions and in the regulation of the activities aimed at promoting knowledge of the cultural heritage and at ensuring the best conditions for the utilization and public enjoyment of the same heritage. Enhancement also includes the promotion and the support of conservation work on the cultural heritage.

ไปปรับใช้ เพื่อมุ่งถึงการปฏิบัติตามหรือควบคุม กำกับดูแลคุณสมบัติซึ่งมีอยู่ในมรดกทางวัฒนธรรมให้บรรลุผลนั่นเอง

2) หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ประมวลกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐอิตาลีกำหนดหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม โดยดำเนินการให้ความคุ้มครอง กำกับ ดูแลรักษาร่วมกันภายใต้มาตรา 118 แห่งรัฐธรรมนูญ หน้าที่เช่นนี้เป็นของกระทรวงมรดกทางวัฒนธรรมและกิจการอื่น ๆ (ministry for cultural heritage and activities) ซึ่งในที่นี้หมายถึง กระทรวงต้องดำเนินการตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ กระทรวงต้องปฏิบัติหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นของรัฐ ทั้งในกรณีที่ทรัพย์สินถูกมอบหมายให้ได้รับการดูแล หรืออนุญาตให้ใช้เพื่อกิจการทางปกครองหรือหน่วยงานอื่นใดนอกจากกระทรวง รวมถึงดำเนินการร่วมหรือในภูมิภาคต่าง ๆ โดยทำข้อตกลงความร่วมมือให้สอดคล้องกับที่กฎหมายบัญญัติไว้⁹³

กระทรวงที่ทำหน้าที่กำกับดูแล คุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมต้องประสานความร่วมมือระหว่างภูมิภาคและองค์กรอื่นของรัฐในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมนั้น โดยหารือร่วมกันในส่วนภูมิภาคและองค์กรอื่นของดินแดนแห่งรัฐ⁹⁴ ซึ่งหน่วยงานอื่นของดินแดนแห่งรัฐต้องร่วมมือกับกระทรวงในการดำเนินการคุ้มครองให้เป็นไปตามพื้นฐานของข้อตกลงเฉพาะ หรือจัดการและปฏิบัติตามความเห็นที่ได้มาจากการประชุมเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ส่วนภูมิภาค และจังหวัดปกครองตนเอง อีกทั้งส่วนภูมิภาคอาจดำเนินการคุ้มครองหนังสือสะสมของเอกชน รวมถึงแผนที่ทางภูมิศาสตร์ บทประพันธ์ เพลง ภาพยนตร์ หรือวัตถุทัศนวัสดุพร้อมฟิล์มถ่ายรูปที่กลับสีดำเป็นขาวและภาพพิมพ์จุดเมตริกซ์ที่เกี่ยวข้องที่มีได้เป็นของรัฐ โดยรูปแบบการจัดการนั้นอยู่บนหลักการจัดสรรอำนาจ และหลักความเหมาะสม ทั้งนี้อาจมีรูปแบบความร่วมมืออื่นใดเพิ่มเติมขึ้นได้ระหว่างส่วนภูมิภาค ซึ่งทำเพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครอง จัดการและปฏิบัติตามความเห็นที่ได้มาจากการประชุมเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ส่วนภูมิภาค และจังหวัดที่ปกครองตนเอง

⁹³ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถานและรูปเคารพ (น. 82). เล่มเดิม.

⁹⁴ Code of The Cultural and Landscape Heritage Article 5.

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทรัพย์สินซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ไม่ขัดแย้งกับเหตุผล กระทรวงสามารถกำกับดูแล คຸ້ມครองและควบคุมจัดการทรัพย์สินทางวัฒนธรรมได้ แต่หากเป็นส่วนภูมิภาค กระทรวงมีหน้าที่ประสานความร่วมมือในการกำกับดูแลให้ความคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมเช่นกัน ทั้งนี้มีอำนาจที่จะกำหนดระยะทาง มาตรการ และข้อกำหนดอื่น ๆ เพื่อป้องกันให้ความสมบูรณ์ของตัวทรัพย์สินทางวัฒนธรรมจะไม่ตกอยู่ในอันตราย และจะไม่ให้ทัศนียภาพหรือแสงธรรมชาติถูกทำลายลงหรือทำให้การตกแต่งของสิ่งก่อสร้างเปลี่ยนไปจากเดิม นอกจากนี้ได้กำหนดให้การควบคุมจัดการวัตถุทางวัฒนธรรมนั้นเป็นหน้าที่ของรัฐและกระทรวงโดยตรง⁹⁵ กรณีการใช้อำนาจการควบคุมจัดการเหนือวัตถุที่ระบุไว้นั้นเป็นของส่วนภูมิภาคหรือหน่วยงานราชการของดินแดนแห่งรัฐอื่นใด กระทรวงพึงต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือโดยจัดให้มีข้อตกลงและความร่วมมือกับส่วนภูมิกานั้น ๆ เป็นต้น⁹⁶

3) ระบบการอนุรักษ์

ประมวลกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐอิตาลี (code of the cultural and landscape heritage) ได้แบ่งการอนุรักษ์ออกเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและการยกระดับทรัพย์สินทางวัฒนธรรม โดยการอนุรักษ์ตามมาตรา 3 นั้นเป็นการดำเนินการตามหน้าที่ และบังคับใช้กฎหมายในกิจการใด ๆ ที่มุ่งถึงการระบุเอกลักษณ์ภายใต้หลักเกณฑ์และกระบวนการพิสูจน์ที่เหมาะสมต่อทรัพย์สินที่เกิดขึ้นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเพื่อให้ได้รับการคุ้มครองและอนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของรัฐ เพื่อความเพลิดเพลินสาธารณะ โดยกระทรวงต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ความคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นของรัฐ ทั้งในกรณีที่ทรัพย์สินเช่นว่านั้นไม่ใช่ของรัฐ โดยตรงแต่ถูกมอบหมายให้ดูแล หรืออนุญาตให้ใช้เพื่อกิจการทางปกครอง หรือหน่วยงานอื่นใดนอกจากกระทรวง กรณีทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญทางศาสนานั้น ส่วนภูมิภาคต้องคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนในกรณีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญทางศาสนาที่เป็นของหน่วยงานและสถาบันศาสนจักรคาทอลิกและนิกายศาสนาอื่นใดอันเป็นที่เคารพสักการะ และตามข้อตกลงที่มีอยู่กับหน่วยงานที่มีอำนาจ⁹⁷

⁹⁵ Code of The Cultural and Landscape Heritage Article 12 Verification of Cultural Interest

1. Immovable and movable things indicated in article 10, paragraph 1, which are the work of artists who are no longer living and which were produced more than fifty years ago, shall be subject to the provisions of this Title until such time as the verification referred to in paragraph 2 has been carried out.

⁹⁶ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถานและรูปเคารพ (น. 83). เล่มเดิม.

⁹⁷ แหล่งเดิม. (น. 84).

สำหรับการยกระดับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมเป็นวิธีการดำเนินการตามหน้าที่และข้อบังคับในกิจการต่าง ๆ อันมุ่งส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม และเพื่อสภาพที่ดีที่สุดในการใช้ให้เป็นประโยชน์และเพื่อความพลิดพลินสาธารณะแห่งมรดกทางวัฒนธรรมนั้น การยกระดับนั้นรวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนงานอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมด้วย ในการนี้จะต้องดำเนินการตามรูปแบบให้สอดคล้องกันกับการคุ้มครอง และจะไม่ส่งผลกระทบในกรณีเร่งด่วน โดยต้องอุปถัมภ์และดำรงซึ่งการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ไม่ว่าจะเป็นของส่วนบุคคลหรือองค์กร ซึ่งหน้าที่และภารกิจที่สำคัญ คือ ความร่วมมือประสานงานและรวมเข้าด้วยกันในกิจการใดเพื่อการยกระดับซึ่งสาธารณสมบัติ โดยมีกระทรวงเป็นหน่วยงานหลัก รองลงมา คือ ส่วนภูมิภาค และหน่วยงานของรัฐส่วนท้องถิ่น⁹⁸

ประมวลกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐอิตาลี มาตรา 21 กำหนดขอบเขตในการกำกับดูแลมรดกทางวัฒนธรรมไว้ โดยผู้ที่ทำการใด ๆ ที่กำหนดไว้ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงก่อน มีรายละเอียด ดังนี้⁹⁹

(1) การกระทำดังกล่าวต่อไปนี้ต้องได้รับการอนุญาตจากกระทรวง

(ก) การทำลายวัตถุอันประกอบด้วยทรัพย์สินทางวัฒนธรรม แม้จะเป็นทรัพย์สินที่สร้างใหม่ในภายหลัง

(ข) การเคลื่อนย้ายของทรัพย์สินทางวัฒนธรรม แม้จะเป็นการชั่วคราวก็ตาม ทั้งนี้จะไม่กระทบถึงข้อกำหนดในวรรคสองและสาม

(ค) การแยกส่วนของการสะสมรวบรวมและจัดเรียง

(ง) การกำจัดทิ้งซึ่งเอกสารในจดหมายเหตุสาธารณะและจดหมายเหตุส่วนบุคคลที่มีการแถลงการณ์ไว้ตามมาตรา 13

⁹⁸ Code of The Cultural and Landscape Heritage Article 7 Functions and tasks relating to the Enhancement of the Cultural Heritage

1. This Code establishes the fundamental principles concerning the enhancement of the cultural heritage. The Regions shall exercise their legislative powers in compliance with these principles.

2. The Ministry, the Regions and the other local government bodies shall pursue the co-ordination, harmonization, and integration of the activities for the enhancement of public property.

⁹⁹ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถานและรูปเคารพ (น. 85). เล่มเดิม.

(2) การเคลื่อนย้ายทรัพย์สินทางวัฒนธรรมอันเป็นเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงของที่อยู่หรือสถานที่ทำการของผู้ถือครองทรัพย์สิน จะถูกแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ระดับสูงภายในสามสิบวันหลังจากที่ได้รับคำบอกกล่าวให้ทราบ โดยเจ้าหน้าที่จะสามารถออกมาตรการที่จำเป็นต่อการป้องกันความเสียหายต่อทรัพย์สินระหว่างการขนย้ายได้

(3) การขนย้ายจดหมายเหตุปัจจุบันของรัฐและองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ หน่วยงานของรัฐไม่จำเป็นต้องได้รับอนุญาต

(4) ในกรณีที่ไม่ได้ระบุไว้ในวรรคก่อนนั้น การปฏิบัติงานต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไม่ว่าในรูปแบบใด ๆ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ระดับสูงก่อน

(5) การอนุญาตจะพิจารณาตามหลักของแผนร่าง โครงการ หรือตามหลักของรายละเอียดทางวิชาการของงาน โดยผู้ร้องขอเสนอมาหากมีข้อมูลที่เพียงพอ และอาจมีการกำหนดมาตรการใด ๆ รวมอยู่ด้วย

กรณีการขออนุญาตการใช้และการทำซ้ำซึ่งทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ผู้ขออนุญาตต้องขออนุญาตตามหลักของแผนร่าง โครงการ หรือตามหลักของรายละเอียดทางวิชาการของงานที่ถูกเสนอมาโดยผู้ร้องขอเมื่อมีข้อมูลที่เพียงพอ และอาจมีการกำหนดมาตรการรวมอยู่ด้วย ในการขออนุญาตจะต้องทำการขอผ่านกระทรวง ส่วนภูมิภาค หรือหน่วยงานอื่น ๆ ของดินแดนแห่งรัฐ โดยกระทรวงอาจอนุญาตให้ทำซ้ำและใช้ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่อยู่ภายใต้การดูแลของตนนั้นเป็นการชั่วคราว การทำซ้ำทรัพย์สินทางวัฒนธรรมนั้น ปกติเป็นการต้องห้ามเมื่อเป็นการทำซ้ำจากแม่พิมพ์ หรือต้นแบบของงานอันเป็นต้นฉบับของงานประติมากรรม หรืองานรูปนูน ไม่ว่าวัตถุประสงค์ในการทำงานนั้นจะเป็นสิ่งใดก็ตาม ส่วนแม่พิมพ์ที่มาจากการทำซ้ำจากต้นฉบับนั้นจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ระดับสูง ส่วนขั้นตอนในการทำซ้ำซึ่งงานต้นแบบนั้นจะถูกควบคุมโดยพระราชกฤษฎีกา นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐอิตาลียังได้ให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมด้วยการกำหนดมาตรการเตรียมการและป้องกันความเสียหายของมรดกทางวัฒนธรรมที่อาจเกิดขึ้น คือ ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ระดับสูงมีคำสั่งระงับการกระทำใด ๆ ชั่วคราว หากขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย หากไม่ตรงกับแบบที่ขออนุญาตไว้ไม่ว่าจะได้เริ่มดำเนินการไปบางส่วนหรือไม่ก็ตาม แต่หากเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นของสาธารณะและดำเนินการในพื้นที่ที่มีความสำคัญทางโบราณคดี เจ้าหน้าที่ระดับสูงอาจขอให้ผู้นำตัวอย่างทางโบราณคดีของพื้นที่นั้นมาวิเคราะห์เพื่อเป็นการป้องกันการก่อสร้างที่จะมีผลกระทบต่อพื้นที่ที่มีความสำคัญทางโบราณคดีได้¹⁰⁰

¹⁰⁰ แหล่งเดิม. (น. 87).

ประมวลกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐอิตาลีนั้นครอบคลุมเกี่ยวกับมาตรการที่จำเป็นต่อการป้องกันความเสียหายต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรม โดยมีการประเมินทรัพย์สินที่เป็นของรัฐ ส่วนภูมิภาค หรือหน่วยงานอื่นของดินแดนแห่งรัฐ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจะถูกส่งต่อไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจ หากการประเมินโดยฝ่ายปกครองเห็นว่าไม่มีเหตุผลอื่นใดยืนยันถึงความขัดแย้งในประเด็นเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของรัฐ

4) มาตรการบังคับและบทลงโทษ

การปฏิบัติต่อทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะในรูปแบบใด ๆ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ระดับสูง ซึ่งเจ้าหน้าที่ระดับสูงจะเริ่มการดำเนินการสำหรับการป้องกัน ตามคำเรียกร้องจากภูมิภาคหรือหน่วยงานของเขตที่เกี่ยวข้อง และแจ้งไปยังเจ้าของ ผู้ถือ หรือผู้ครอบครองที่มีสิทธิใด ๆ ในสิ่งก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนด อย่างไรก็ตาม หากมีจำนวนผู้รับการแจ้งนั้นเป็นจำนวนมากและไม่สามารถแจ้งเป็นรายบุคคลได้ หรือเป็นภาระมากเกินไป เจ้าหน้าที่ระดับสูงจะติดต่อแล้วดำเนินการ โดยวิธีการออกประกาศตามที่เหมาะสม อันมีเจตนากรณีที่จะปรับใช้ข้อกำหนดสำหรับการป้องกัน โดยจะบังคับถึงองค์ประกอบสำคัญของข้อกำหนดนั้น

ประมวลกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐอิตาลี มาตรา 160 ได้กำหนดสภาพบังคับเพื่อใช้กำกับดูแล อนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรมเป็นสภาพบังคับเพื่อออกคำสั่งปรับสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมให้เป็นดังเดิม กล่าวคือ¹⁰¹

(1) หากศิลปวัตถุหรือโบราณสถานถูกทำลายจากการกระทำความผิดว่าด้วยการคุ้มครองอนุรักษ์ กระทบหรือกรรมที่เกี่ยวข้องย่อมต้องสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนนั้นดำเนินการที่จำเป็นในการทำให้ทรัพย์สินที่เรียกคืนกลับอยู่ในสภาพเดิม โดยผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบค่าเสียหายทั้งหมดเอง

(2) เมื่อการทำงานในวรรคหนึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับการวางแผนการสร้างที่สำคัญต่อผังเมืองจะต้องแจ้งเทศบาลให้รับทราบด้วย

(3) หากกรณีที่บุคคลผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง กระทบหรือกรรมที่มีอำนาจจะต้องกลับแก้ไขให้เป็นดังเดิม โดยฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ฝ่าฝืนนั้น กรณีที่มีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ใช้ระเบียบข้อบังคับของการเก็บรายได้จากทรัพย์สินของรัฐ

¹⁰¹ แหล่งเดิม. (น. 88).

(4) หากไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิมได้ ผู้ฝ่าฝืนจะต้องจ่ายมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้เสียไป

(5) หากไม่สามารถตกลงจำนวนเงินค่าเสียหายกันได้ ให้ทางรัฐและฝ่ายที่ฝ่าฝืนส่งตัวแทนมาฝ่ายละหนึ่งคนเพื่อไปพบกับประธานศาลเพื่อตกลงค่าเสียหาย

นอกจากนี้ยังให้ความคุ้มครองกรณีทรัพย์สินทางวัฒนธรรมเสียหาย¹⁰² กล่าวคือ กรณีที่ศิลปวัตถุทางวัฒนธรรมเสียหาย ทั้งยังไม่สามารถตรวจหาที่ไปของทรัพย์สินได้เพราะได้ส่งออกนอกประเทศแล้ว ผู้ฝ่าฝืนจะต้องจ่ายค่าเสียหายให้รัฐเท่ากับมูลค่าศิลปวัตถุที่สูญหายไป หากผู้กระทำความผิดมีมากกว่าหนึ่งคน อาจจ่ายค่าเสียหายร่วมกันหรือแยกกันได้ โดยหากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ยอมรับราคาค่าเสียหายที่จะจ่าย ก็ให้ทางรัฐและฝ่ายที่ฝ่าฝืนส่งตัวแทนมาฝ่ายละหนึ่งคนเพื่อไปพบกับประธานศาลเพื่อตกลงค่าเสียหาย ทั้งนี้การประเมินมูลค่าของรัฐ อาจได้รับการตรวจสอบหากมีการเสนอราคาอย่างไม่เป็นธรรม

จะเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐอิตาลีให้ความสำคัญคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันก่อนที่มรดกทางวัฒนธรรมถูกทำลายหรือทำให้เสื่อมค่า และกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายทำให้มรดกทางวัฒนธรรมเกิดความเสียหายจะถูกลงโทษได้

¹⁰² Code of The Cultural and Landscape Heritage Article 163 Lost of Cultural Property

1. If, as the result of violation of the obligations established by the provisions of Section I of Chapter IV and Section I of Chapter V, a cultural property is no longer traceable or proves to have been taken out of the national territory, the transgressor shall be obliged to pay to the State a sum equal to the value of the property.

2. If the offence can be charged to more than one person, the persons shall be obliged to pay the sum jointly and severally.

3. If the assessment of the sum made by Ministry is not accepted by the party obliged to pay, the same sum shall be determined by a commission composed of three members, one of which shall be appointed by the Ministry, one by the party obliged to pay and a third by the president of the court. The relative costs shall be advanced by the party obliged to pay.

4. The assessment of the commission may be challenged in case of error or manifest inequity.

3.1.2 กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุของประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยมีสมเด็จพระจักรพรรดิทรงเป็นประมุข แต่พระจักรพรรดิไม่มีพระราชอำนาจในการบริหารประเทศ ในฐานะที่ทรงเป็นผู้นำในทางพิธีการ รัฐธรรมนูญจึงบัญญัติว่าทรงเป็นสัญลักษณ์แห่งประเทศ และแห่งความสามัคคีของชนในรัฐ อำนาจการปกครองส่วนใหญ่ตกอยู่กับนายกรัฐมนตรีและสมาชิกอื่น ๆ ในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ส่วนอำนาจอธิปไตยนั้นเป็นของชาวญี่ปุ่น ประเทศญี่ปุ่นถือได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งในเอเชียที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เช่นเดียวกับประเทศไทย สำหรับการปกครองประเทศของญี่ปุ่นในปัจจุบันนี้เป็นผลมาจากการปฏิรูปของคณะยึดครองจากสหรัฐอเมริกา ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงครามให้กับประเทศสัมพันธมิตรทั้งหลาย และสหรัฐอเมริกาได้เข้าครอบครองพร้อมกับปฏิรูประบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง และการบริหารของญี่ปุ่น โดยให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นมีอิสระที่จะปกครองตนเองตามหลักการของระบอบประชาธิปไตย การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้มาตั้งแต่สมัยเมจิ จึงถูกยกเลิกและแทนที่ด้วยระบบใหม่ที่ประกันสิทธิและเสรีภาพในการปกครองตนเองของประชาชน¹⁰³

ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์เป็นอย่างมาก แม้ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นจะเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการพัฒนาทั้งทางด้านเทคโนโลยีและเศรษฐกิจสูง จนทำให้สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของประเทศแปรเปลี่ยนไปเป็นอาคารสูงเกิดขึ้นมากมาย แต่การรักษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตให้ดำรงอยู่นั้น เป็นสิ่งสำคัญที่รัฐบาลญี่ปุ่นยังทำควบคู่กันไป ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นทั่วโลกได้รับรู้ถึงความเป็นตัวตนของคนในชาติที่ยังยึดมั่นกับขนบธรรมเนียมและวิถีชีวิตดั้งเดิม ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับอนุชนรุ่นหลังที่จะได้ศึกษาประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม อันจะก่อให้เกิดความรักและห่วงแหนในชาติมากขึ้น อีกทั้งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมและศึกษาสถานที่ที่เป็นจำนวนมากในแต่ละปี ส่งผลระยะยาวให้ชุมชนในพื้นที่นั้นมีรายได้อย่างต่อเนื่องเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในชาติได้อีกทาง นับว่าเป็นวิธีการที่ชาญฉลาดในการรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่

1) วัตถุประสงค์และขอบเขตของกฎหมาย

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันทรัพย์สินทางวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่น (law on protection of cultural properties) มีวัตถุประสงค์เพื่อสงวนรักษาและใช้ประโยชน์แก่ทรัพย์สิน

¹⁰³ การปกครองท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่น (น. 73), โดย ประจักษ์ เวสารัชช, 2542, กรุงเทพฯ : สำนักงาน ก.พ.

ทางวัฒนธรรมของประชาชนชาวญี่ปุ่น¹⁰⁴ โดยประชาชนจะต้องร่วมมือในวิธีการของรัฐบาลและหน่วยงานสาธารณะท้องถิ่น รวมทั้งเจ้าของทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ต้องสงวนรักษาทรัพย์สินดังกล่าวด้วยการดูแลที่ดีและต้องใช้ประโยชน์เพื่อวัตถุประสงค์ของวัฒนธรรมเป็นสมบัติอันมีค่าของชาติ และเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในสังคมญี่ปุ่นและมีส่วนช่วยในวิวัฒนาการของวัฒนธรรมโลก รัฐบาลและหน่วยงานสาธารณะท้องถิ่นจะให้ความสำคัญกับการป้องกันทรัพย์สินทางวัฒนธรรมของประเทศ โดยการให้ความรู้กับประชาชนเพื่อให้เข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอย่างถูกต้องและเห็นการพัฒนาวัฒนธรรมในอนาคต ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้ และเพื่อให้ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมดังกล่าวถูกปกป้องอย่างถูกต้องสมควร โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว

การสงวนรักษาและใช้ประโยชน์แก่ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมตามกฎหมายฉบับนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนวิวัฒนาการของวัฒนธรรมโลกนั้น ในการบังคับใช้กฎหมายนี้รัฐบาลและองค์กรสาธารณะท้องถิ่นจะให้การเคารพในกรรมสิทธิ์และสิทธิในทรัพย์สินใด ๆ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้น โดยรัฐบาลให้ความสำคัญและกำหนดขอบเขตของทรัพย์สิน ดังนี้ ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่มีตัวตน (tangible cultural property) ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ไม่มีรูปร่าง (intangible culture property) ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมพื้นเมือง (folk cultural property) อนุสาวรีย์ (monuments) และกลุ่มอาคารโบราณ (groups of traditional buildings)

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันทรัพย์สินทางวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่นได้ให้คำจำกัดความของทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไว้ดังนี้¹⁰⁵

(1) สิ่งปลูกสร้าง รูปภาพ ประติมากรรม ศิลปะประยุกต์ งานประดิษฐ์อักษร หนังสือทางจินตวิ เอกสาร โบราณ และผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมที่มีตัวตนอื่นใดซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งโบราณวัตถุ และวัตถุทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีคุณค่าสูงทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งต่อไปจะอ้างถึงภายใต้กฎหมายนี้ว่า ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่มีตัวตน

¹⁰⁴ Law on Protection of Cultural Properties Article 1 Law on Protection of Cultural Properties The purpose of this law is to preserve and utilize cultural properties, So that the culture of the Japanese people may be furthered and a contribution be made to the evolution of world culture.

¹⁰⁵ การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อ โบราณสถานที่เป็นมรดกโลก (น. 51), โดย ชีรนิติ วิริยะกิตติ, 2554, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.

(2) ศิลปะและความสามารถทางการละคร ดนตรีและศิลปะประยุกต์ และผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมซึ่งไม่อาจจับต้องได้อื่นใด ซึ่งมีคุณค่าทางประวัติและ/หรือทางศิลปะ ซึ่งต่อไปจะอ้างถึงภายใต้กฎหมายนี้ว่า ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ไม่มีตัวตน

(3) ขนบธรรมเนียมและประเพณีเกี่ยวเนื่องด้วย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย เกี่ยวเนื่องด้วยอาชีพการงาน ความศรัทธาทางศาสนา เทศกาล เป็นต้น เกี่ยวด้วยการละเล่นพื้นบ้าน เครื่องแต่งกายพื้นบ้าน เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน ที่อยู่อาศัยพื้นบ้าน และวัตถุอื่นใดที่มีลักษณะดังกล่าว ซึ่งต่อไปจะอ้างถึงภายใต้กฎหมายนี้ว่า ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน

(4) สมรภูมิ สุสาน โบราณ อาณาเขตของพระราชวัง อาณาเขตป้อมปราการหรือของปราสาท อนุสรณ์สถาน และอาณาเขตอื่น ซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สวน สะพาน ช่องเขา ชายทะเล ภูเขาและภูมิประเทศอันงดงาม ซึ่งมีคุณค่าสูงในทางศิลปะ หรือมองเห็นคุณค่าได้ และสัตว์ รวมถึงถิ่นที่อยู่อาศัย บริเวณผสมพันธ์ และที่พักในฤดูร้อนและฤดูหนาว พืช รวมถึง ถิ่นกำเนิด แหล่งที่อยู่ และภูมิประเทศทางธรณีวิทยา และแหล่งแร่ธาตุ รวมถึงพื้นที่ซึ่งพบเห็นปรากฏการณ์พิเศษทางธรรมชาติ ซึ่งมีคุณค่าสูงทางวิทยาศาสตร์ในและของประเทศนี้ ซึ่งต่อไปจะอ้างถึงในกฎหมายนี้ว่า อนุสรณ์สถาน

(5) แหล่งสิ่งปลูกสร้างทางประวัติศาสตร์และสิ่งแวดลอมซึ่งมีคุณค่าและงดงามทางโบราณคดี ซึ่งต่อไปจะอ้างถึงภายใต้กฎหมายนี้ว่า แหล่งอาคารทางประวัติศาสตร์

2) หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรม (commissions of cultural affairs) เป็นเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยอาจได้รับคำแนะนำจากสภาคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรม (council for the protection of cultural property)¹⁰⁶ โดยสภาประกอบด้วยสมาชิก 5 คน ซึ่งคัดเลือกจากบุคคลผู้ซึ่งมีมุมมองที่กว้างไกลและเด่น รวมทั้งมีความรู้ทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จะเป็นผู้คัดเลือกสมาชิكدังกล่าวโดยความเห็นชอบของ

¹⁰⁶ Law on the Protection of Cultural Properties Article 84 The Ministry of Education shall have the Council for the Protection of Cultural Properties

The Council for the Protection of Cultural Properties (hereinafter referred to in this Chapter as the "Council") shall, when consulted by the Minister of Education or the Commissioner of the Agency for Cultural Affairs, investigate and deliberate on important matters concerning the preservation and utilization of cultural properties, as well as make proposals to the Minister of Education or the Commissioner of the Agency for Cultural Affairs concerning such matters.

คณะรัฐมนตรี¹⁰⁷ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นในหมวดนี้การแบ่งแยกองค์การภายในสภา
กิจการที่กระทำภายใต้ของอำนาจของสมาชิกและบุคลากรอื่น ๆ จะต้องได้รับการกำหนดโดยคำสั่ง
ของคณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่ออกข้อบังคับว่าด้วยการบูรณปฏิสังขรณ์หรือกำหนดมาตรการป้องกันการ
การถูกทำลาย ความเสียหาย การเสื่อมโทรม หรือการถูกโจรกรรมซึ่งแหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่
สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติ โดยผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรม

3) ระบบการอนุรักษ์

การปกป้องทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถานและโบราณสถาน
ที่เป็นมรดกโลกตามหลักกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นนั้น การคุ้มครองตามประเภทความสำคัญของ
ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ในส่วนทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่มีตัวตนกำหนดโดยรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้บรรดาทรัพย์สินทางวัฒนธรรมซึ่งมีคุณค่าสูงทางวัฒนธรรมโลก
และซึ่งเป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติโดยการประกาศ การแจ้งและการออกหนังสือรับรอง
การกำหนด¹⁰⁸ หากทรัพย์สินแผ่นดินหรือทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมได้สูญเสียนค่าลงหรือ
ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษอื่นใด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอาจยกเลิกการกำหนดทรัพย์สิน
แผ่นดิน หรือทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมได้ สำหรับการป้องกันทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ถูกฝัง
อาจมีคำสั่งจำเป็นตามควรเกี่ยวกับการขุดค้นซึ่งต้องรายงานให้ผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรม
ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร¹⁰⁹ ทั้งนี้ ผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ของ

¹⁰⁷ Law on the Protection of Cultural Properties Article 84 - 3 The Council shall be composed of five members who have been appointed by the Minister of Education, with the approval of the Cabinet, from among those who have wide and eminent views on and knowledge of culture.

2. When it is necessary for the investigation of and deliberation on professional matters, the Council may have an expert member or members and a temporary expert member or members.

¹⁰⁸ Law on the Protection of Cultural Properties Article 27 The Minister of Education may designate important items of tangible cultural properties as important cultural properties.

2. From among the important cultural properties, the Minister of Education may designate as national treasures those properties which are of especially high value from the viewpoint of world culture and which are the matchless treasures of the nation.

¹⁰⁹ Law on the Protection of Cultural Properties Article 57 Any person who intends to excavate the land for the purpose of investigation of cultural properties which are buried underground (hereinafter referred to as "buried cultural property") shall report it to the Commissioner of the Agency for Cultural Affairs in writing at least thirty (30) days prior to the day on which the said excavation is to be commenced, stating the matters prescribed by the Ministry of Education Ordinance; however, this shall not apply to the cases prescribed by the Ministry of Education Ordinance.

แผนการดำเนินงานและการปฏิบัติตามแผนนั้น หากสำนักงานกิจการวัฒนธรรมเห็นว่าจำเป็น สำหรับการป้องกันทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ถูกฝัง อาจมีคำสั่งจำเป็นตามควรเกี่ยวกับการขุดค้น¹¹⁰

เมื่อปรากฏว่าทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมทรัพย์สินทางวัฒนธรรมพื้นเมืองที่มีความสำคัญหรือแหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติเป็นทรัพย์สินของรัฐ ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินของรัฐ ทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อย่างไรก็ตาม หากปรากฏทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินทางฝ่ายบริหาร ซึ่งอยู่ความดูแลครอบครองของบุคคลอื่น ซึ่งมีใช้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแล้ว จะต้องมีการประชุมหารือระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวง หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เพื่อกำหนดว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะอยู่ในความครอบครองดูแลของหน่วยงานใด ระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกับปลัดกระทรวงหรือหัวหน้างานที่เกี่ยวข้องหากมีการโอนอำนาจหน้าที่หรือการควบคุมการบริหารเกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบที่มีอำนาจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรม ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมพื้นเมืองที่มีตัวตนหรือแหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติที่แตกต่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงการควบคุมดูแลทรัพย์สินดังกล่าวของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติข้างต้นจะต้องเป็นการดำเนินงานอย่างปราศจากการขัดแย้งโดยไม่ต้องคำนึงถึงบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินของรัฐ¹¹¹

สำหรับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่มีตัวตนหรือทรัพย์สินทางวัฒนธรรมพื้นเมืองที่มีตัวตนซึ่งเป็นของรัฐ ได้ถูกกำหนดให้เป็นทรัพย์สินแผ่นดินหรือเป็นทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมหรือเป็นทรัพย์สินทางพื้นเมือง การประกาศหรือการออกหนังสือรับรองการกำหนดดังกล่าวให้แก่เจ้าของผู้ครอบครอง จะต้องออกโดยปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่มีตัวตนและทรัพย์สินทางวัฒนธรรมพื้นเมืองที่มีตัวตน ในกรณีที่ปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าหน่วยงาน ได้รับหนังสือรับรองการกำหนดให้เป็นทรัพย์สินแผ่นดิน

2. The Commissioner of the Agency for Cultural Affairs may, when he/she deems it positively necessary for the protection of the buried cultural property, instruct necessary matters with regard to the excavation reported in accordance with the preceding paragraph and demand the submission of the reports thereof, or may prohibit the excavation or order its suspension or discontinuance.

¹¹⁰ การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อ โบราณสถานที่ เป็นมรดกโลก (น. 52). เล่มเดิม.

¹¹¹ แหล่งเดิม. (น. 61).

ปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าหน่วยงานจะต้องริบจัดส่งหนังสือรับรองการกำหนดให้เป็นทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมซึ่งออกให้แก่ทรัพย์สินดังกล่าวก่อนที่จะถูกกำหนดเป็นทรัพย์สินแผ่นดินกลับไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในทันที¹¹² และเมื่อทรัพย์สินที่รัฐเป็นเจ้าของหรือครอบครองได้ถูกกำหนดหรือมีบทบัญญัติกำหนดให้เป็นแหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ หรือเมื่อมีการเพิกถอนการกำหนดหรือการมีบทบัญญัติกำหนด การออกประกาศให้แก่เจ้าของหรือผู้สืบสิทธิ/ผู้ครอบครองจะต้องกระทำโดยปลัดกระทรวงหรือหัวหน้างานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลทรัพย์สินดังกล่าว รวมทั้งปลัดกระทรวงหรือหัวหน้างานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรม ทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมพื้นเมือง หรือแหล่งประวัติศาสตร์สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติ จะต้องดำเนินการควบคุมดูแลทรัพย์สินตามที่กำหนดในกฎหมายนี้ และข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งคำแนะนำของผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมที่เสนอตามบทบัญญัติข้อต่อไป¹¹³

การดำเนินการซ่อมแซมหรือบูรณปฏิสังขรณ์ หรือกำหนดมาตรการป้องกันการถูกทำลาย ทำให้เสียหาย เสื่อมโทรม หรือการถูกโจรกรรม ทรัพย์สินแผ่นดิน หรือ แหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นทรัพย์สินของรัฐเอง ในกรณีนี้หากปรากฏว่ามรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นปัญหาอยู่เป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การครอบครองดูแลของปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าหน่วยงาน หรือองค์กรอื่นใดนอกเหนือจากกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมจะต้องจัดให้มีการประชุมหารือร่วมกันระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าหน่วยงานที่ควบคุมดูแลทรัพย์สินดังกล่าว เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับสาระสำคัญของการซ่อมแซม การบูรณปฏิสังขรณ์หรือมาตรการ กำหนดวันที่จะเริ่มต้นดำเนินการ รวมทั้งเรื่องอื่น ๆ ที่จำเป็น และหากทรัพย์สินดังกล่าวอยู่ในความครอบครองดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมจะต้องรับรองการอนุญาตของตน ยกเว้นในกรณีที่ควบคุมโดยกระทรวงศึกษาธิการ กรณีที่ปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่อาจทำตาม

¹¹² แหล่งเดิม. (น. 62).

¹¹³ Law on Protection of Cultural Properties Article 89 The head of the Ministry or Agency in charge of the custody of an important cultural property, important tangible folk-cultural property or historic site, place of scenic beauty and/or natural monument shall exercise the custody of such property in accordance with this Law, and with the Ministry of Education Ordinance and at the advice of the Commissioner of the Agency for Cultural Affairs, issued or given there under.

คำแนะนำที่ผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมได้ให้ไว้เกี่ยวกับการซ่อมแซม การบูรณปฏิสังขรณ์ และกรณีไม่จำเป็นต้องมีการซ่อมแซม การบูรณปฏิสังขรณ์หรือการกำหนดมาตรการดังกล่าวโดยมี ปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการ เมื่อกรณีปรากฏว่าทรัพย์สิน แผ่นดิน แหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติ ที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ จะถูกทำให้เสียหาย เสื่อมโทรม หรือในกรณีที่เกรงว่าทรัพย์สินจะถูก ทำลายหรือทำให้เสียหายเสื่อมโทรมหรือถูกโจรกรรม เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเห็น ว่าจำเป็นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการกำหนดทรัพย์สินของรัฐให้เป็นทรัพย์สินแผ่นดิน ทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรม ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมพื้นเมืองที่มีตัวตน แหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติ หรือเพื่อให้เป็นไปเพื่อ วัตถุประสงค์ในการยึดถือสภาพที่ชัดเจนของทรัพย์สินของรัฐที่ถูกกำหนดดังกล่าว รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการอาจขอรายงานที่จำเป็นจากปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบ หรือยกเว้น ในกรณีของทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมพื้นเมืองที่มีตัวตน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอาจแต่งตั้งบุคคลคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ดำเนินการ ตรวจสอบและให้บุคคลเหล่านั้นยุติปัญหาเหล่านี้¹¹⁴

หน้าที่ขององค์กรสาธารณะท้องถิ่นจะทำการกำหนดระเบียบเพื่อทำการกำหนดรายการ ของทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรม ซึ่งตั้งอยู่ภายในเขตการปกครองและทรัพย์สินดังกล่าวมิได้ ถูกกำหนดโดยรัฐให้เป็นทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรม ทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมพื้นเมือง ที่มีตัวตน หรือแหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทาง ธรรมชาติ และจะต้องกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อการสงวนรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพย์สิน ดังกล่าว¹¹⁵ โดยองค์กรสาธารณะท้องถิ่นอาจจะให้เงินช่วยเหลือในค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับการ

¹¹⁴ การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อ โบราณสถานที่เป็น มรดกโลก (น. 63 - 64). เล่มเดิม.

¹¹⁵ Law on Protection of Cultural Properties Article 98 Local public bodies may issue subsidies in regard to the expenses required for the preservation and utilization of cultural properties, including their custody, repair, restoration and public viewing.

2. Any local public body may, in accordance with its own regulations, designate important items of cultural properties which are located within its own administrative limits and that which not designated by the State as important cultural properties, the important intangible cultural properties, important tangible folk-cultural properties, important intangible folk-cultural properties or historic sites, places of scenic beauty and/or natural monuments, and take necessary measures for their preservation and utilization.

สงวนรักษาและการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินทางวัฒนธรรม รวมทั้งการควบคุมดูแล การซ่อมแซม การบูรณปฏิสังขรณ์ และการเข้าชมของสาธารณชน ทั้งนี้ เมื่อองค์กรสาธารณะท้องถิ่นเห็นว่าจำเป็น จะต้องทำการตรวจสอบค้นหาทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ถูกฝัง องค์กรสาธารณะท้องถิ่นอาจจะ ดำเนินการขุดค้นในพื้นที่ที่เชื่อว่ามีทรัพย์สินทางวัฒนธรรมถูกฝัง ในกรณีท้องถิ่นสาธารณะ ท้องถิ่นประสงค์จะทำการขุดค้นตามที่กล่าวไว้ในวรรคก่อน หากที่ดินที่จะดำเนินการเป็นกรรมสิทธิ์ ของรัฐหรือครอบครองโดยหน่วยงานของรัฐ คณะกรรมการการศึกษาที่รับผิดชอบจะต้องจัดให้มีการ ประชุมหารือระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือ หน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เพื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ วิธีการกำหนดวันที่เริ่มทำการขุดค้น หรือเรื่อง จำเป็นอื่น ๆ ซึ่งรัฐอาจจะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่องค์กรสาธารณะท้องถิ่นในส่วนของ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับการขุดค้น¹¹⁶

ในกรณีแหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ หรืออนุสรณ์สถานทาง ธรรมชาติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการทำการกำหนดสถานที่เหล่านั้นซึ่งมีความสำคัญ โดยเฉพาะให้เป็นแหล่งประวัติศาสตร์พิเศษสถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์พิเศษหรืออนุสรณ์สถาน ทางธรรมชาติพิเศษ¹¹⁷ ในการกำหนดแหล่งประวัติศาสตร์นั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

3. In case a local public body has enacted, revised or abolished its own regulations mentioned in the preceding paragraph, or in case it has designated cultural properties or annulled such designation, its Board of Education shall report the Commissioner of the Agency for Cultural Affairs in accordance with the Ministry of Education Ordinance.

¹¹⁶ การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อ โบราณสถานที่เป็น มรดกโลก (น. 64 - 66). เล่มเดิม.

¹¹⁷ Law on the Protection of Cultural Properties Article 69 The Minister of Education may designate important items of monuments as historic sites, places of scenic beauty, or natural monuments (hereinafter collectively referred to as “historic sites, places of scenic beauty and/or natural monument”).

2. Of the historic sites, places of scenic beauty and/or natural monuments designated as such in accordance with provision of the preceding paragraph, the Minister of Education may designated those which are particularly important as special historic sites, special places of scenic beauty, or special natural monuments (hereinafter collectively referred to as “special historic sites, places of scenic beauty and/or natural monument”).

3. The designation under the preceding two paragraphs shall be made by an announcement in the Official Gazette and also by the issuance of a notice thereof to the owner and the possessor/occupant by title of the special historic site, place of scenic beauty and/or natural monument concerned of the historic site, place of scenic beauty and/or natural monument concerned.

อาจขอความเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อม หากพื้นที่ที่ถูกกำหนดดังกล่าวมีคุณค่าสูงในการป้องกันสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

สำหรับการพิทักษ์รักษาทรัพย์สินนั้นเจ้าของทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมต้องพิทักษ์รักษาทรัพย์สินดังกล่าวให้เป็นไปตามกฎหมายนี้ รวมทั้งกฎกระทรวงและคำสั่งซึ่งออกโดยผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรม เมื่อเจ้าของทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมได้แต่งตั้งผู้พิทักษ์รักษาตามบทบัญญัติของวรรคก่อนแล้ว เจ้าของจะต้องแจ้งการแต่งตั้งดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร โดยระบุสาระสำคัญตามกฎกระทรวงซึ่งมีลายมือชื่อของผู้พิทักษ์รักษาไปยังผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมภายในยี่สิบวัน บทบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับในกรณีผู้พิทักษ์รักษาถูกถอดถอนออกจากความรับผิดชอบด้วย ทั้งนี้ หากมีเหตุผลพิเศษเจ้าของทรัพย์สินทางวัฒนธรรมอาจแต่งตั้งบุคคลที่เหมาะสมให้รับผิดชอบในการพิทักษ์รักษาทรัพย์สินนั้นแทนได้¹¹⁸

การป้องกันและการซ่อมแซมทรัพย์สินทางวัฒนธรรมเจ้าของทรัพย์สินอาจทำการซ่อมแซมทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมได้ รวมถึงองค์กรพิทักษ์รักษาซึ่งได้รับการแต่งตั้งก็อาจทำการซ่อมแซมได้เช่นกัน¹¹⁹ หากองค์กรพิทักษ์รักษาจะทำการซ่อมแซมทรัพย์สินสำคัญซึ่งอยู่ในการพิทักษ์รักษาของตน องค์กรพิทักษ์จะต้องสอบถามความคิดเห็นของเจ้าของและของผู้ครอบครองหรือผู้ยึดครองทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมดังกล่าวถึงวิธีการและระยะเวลาในการซ่อมแซมดังกล่าวก่อน¹²⁰ เมื่อผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมเห็นสมควรว่าทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมนั้นอยู่ในอันตรายจากการถูกทำลาย สูญหาย ถูกทำให้เสียหาย หรือการถูกโจรกรรม เนื่องจากความไม่มีสมรรถภาพของผู้ซึ่งมีหน้าที่พิทักษ์รักษา หรือมีวิธีการที่ไม่เหมาะสมต่อการพิทักษ์รักษา อาจมีคำสั่งหรือคำแนะนำแก่เจ้าของหรือผู้พิทักษ์รักษา หรือองค์กรผู้พิทักษ์รักษาของทรัพย์สินนั้นในเรื่องของการกระทำที่จำเป็นในการพิทักษ์รักษา เช่น การแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงของบุคคลผู้ทำหน้าที่พิทักษ์รักษาปรับปรุงวิธี การพิทักษ์รักษา การกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันอัคคีภัย และการอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในการสงวนรักษาทรัพย์สินนั้น ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินการตามคำสั่งหรือคำแนะนำนี้อาจเป็นภาระทั้งหมดหรือบางส่วนของสำนักงานทรัพย์สินแผ่นดิน ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงศึกษาธิการและเมื่อกรณีทรัพย์สินแผ่นดินถูกทำลาย และผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมเห็นควรว่ามีความจำเป็นที่จะซ่อมแซมตามความเหมาะสม อาจออกคำสั่งหรือให้คำแนะนำในการซ่อมแซมแก่เจ้าของหรือองค์กรพิทักษ์รักษา

¹¹⁸ การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อ โบราณสถานที่เป็นมรดกโลก (น. 53). เล่มเดิม.

¹¹⁹ Law on the Protection of Cultural Properties Article 34 - 2.

¹²⁰ Law on the Protection of Cultural Properties Article 34 - 3.

ที่เกี่ยวข้องได้โดยค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับการซ่อมแซมตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งนี้ อาจเป็นภาระทั้งหมดหรือบางส่วนของสำนักงานทรัพย์สินแผ่นดิน ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงศึกษาธิการ¹²¹

การดำเนินการซ่อมแซมทรัพย์สินแผ่นดิน หรือดำเนินการมาตรการป้องกันการถูกทำลาย ทำให้เสียหายหรือสูญหาย ผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมอาจเข้าดำเนินการซ่อมแซม ดังนี้ กรณีเมื่อเจ้าของผู้พิทักษ์รักษาหรือองค์กรพิทักษ์ไม่ปฏิบัติตามกฎคำสั่ง และเมื่อทรัพย์สินแผ่นดินได้รับความเสียหาย หรือเมื่อตกอยู่ในอันตรายที่จะได้รับความเสียหาย สูญหายหรือการถูกโจรกรรม และไม่สามารถให้คำแนะนำในการซ่อมแซมหรือดำเนินการมาตรการป้องกันการถูกทำลาย ทำให้เสียหาย สูญหายหรือการถูกโจรกรรมแก่เจ้าของ ผู้พิทักษ์รักษา หรือองค์กรพิทักษ์รักษา¹²² ในการดำเนินการซ่อมแซมนั้น ผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมอาจแต่งตั้งบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานกิจการวัฒนธรรมที่จะรับผิดชอบในการดำเนินการซ่อมแซมหรือดำเนินการและการพิทักษ์รักษาทรัพย์สินแผ่นดินที่เกี่ยวข้อง¹²³ รวมทั้งผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมอาจเรียกค่าใช้จ่ายบางส่วนที่จำเป็นในการดำเนินการซ่อมแซมหรือดำเนินการมาตรการตามข้อ 38 วรรคหนึ่ง จากเจ้าของหรือองค์กรพิทักษ์รักษาซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงศึกษาธิการได้ในกรณีของทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมที่จะได้รับการซ่อมแซม ฯลฯ เจ้าของหรือองค์กรพิทักษ์รักษาต้องรายงานไปยังผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมเป็นลายลักษณ์อักษรตามที่กำหนดในกฎกระทรวงศึกษาธิการอย่างน้อยสามสิบวันก่อนวันเริ่มทำการซ่อมแซม ฯลฯ รวมถึงเมื่อผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมเห็นว่ามีความจำเป็นสำหรับการสงวนรักษาทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรม อาจจำกัดหรือห้ามการกระทำบางอย่างหรือกำหนดเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นภายในบริเวณที่ผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมกำหนดได้ ในกรณีองค์กรสาธารณะท้องถิ่นหรือนิติบุคคลเป็นองค์กรพิทักษ์รักษาจะซื้อทรัพย์สินสำคัญทางวัฒนธรรมซึ่งอยู่ในการ

¹²¹ การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อ โบราณสถานที่เป็นมรดกโลก (น. 55). เล่มเดิม.

¹²² Law on the Protection of Cultural Properties Article 38 The Commissioner of the Agency for Cultural Affairs himself/herself may, in either of the following cases, undertake the repair of national treasures or take preventive measures against their destruction, damage or theft:

(1) When the owner, the custodian or the custodial body does not comply with the order given in accordance with the provision of the preceding two Articles

(2) When, in cases where the national treasure has been damaged or where it is in destruction, damage or theft, it is deemed inadvisable to have the repair undertaken or the preventive measures against destruction, damage or theft taken by the owner, the custodian or the custodial body.

¹²³ Law on the Protection of Cultural Properties Article 39.

พิทักษ์รักษาของตน เมื่อเห็นว่ามีคามจำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะสงวนรักษาที่แน่นอน รัฐอาจอนุมัติเงินช่วยเหลือที่ครอบคลุมค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการซื้อนั้น¹²⁴

สำหรับการป้องกันทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ถูกฝังอาจมีคำสั่งอันจำเป็นตามควรเกี่ยวกับการขุดค้นตามคำสั่งของผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรม ซึ่งได้รับรายงานและอาจขอให้จัดส่งรายงานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวหรืออาจห้ามการขุดค้นหรืออาจมีคำสั่งให้ระงับการขุดค้นไว้หรือห้ามกระทำต่อไปได้ ในกรณีหน่วยงานของรัฐ องค์การสาธารณะท้องถิ่น หรือนิติบุคคลอื่นซึ่งจัดตั้งโดยรัฐหรือองค์การสาธารณะท้องถิ่นและกำหนดโดยคำสั่งคณะรัฐมนตรี ประสงค์ที่จะขุดค้นชั้นดินทางประวัติศาสตร์/หรือทางโบราณคดี บทบัญญัติของข้อดังกล่าวจะไม่ใช่บังคับ แต่หากหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้วางกฎหมายสำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับการขุดค้นดังกล่าว หน่วยงานของรัฐต้องรายงานเกี่ยวกับผลกระทบดังกล่าวให้ผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมทราบล่วงหน้า¹²⁵

หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการป้องกันและปรับปรุงสถานที่ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติ อาจแสดงความคิดเห็นไปยังผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมได้ และหากแหล่งประวัติศาสตร์สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ได้สูญเสียคุณค่าดังกล่าว หรือเมื่อมีเหตุพิเศษอื่นใด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ หรือคณะกรรมการของโต โด ฟุ หรือ เคน (เขตการปกครอง) อาจยกเลิกการกำหนดหรือบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดดังกล่าวได้ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้ว่าการสำนักงานกิจการวัฒนธรรม หากเห็นว่ามีคามจำเป็นในการป้องกันและปรับปรุงสถานที่ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติอาจแสดงความคิดเห็นไปยังผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมได้¹²⁶

¹²⁴ การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อโบราณสถานที่เป็นมรดกโลก (น. 57). เล่มเดิม.

¹²⁵ แหล่งเดิม. (น. 58).

¹²⁶ Law on Protection of Cultural Properties Article 71 When a special historic site, place of scenic beauty and/or natural monument, or a historic site, place of scenic beauty and/or natural monument has lost its value as such or when there is any other special reason, the Minister of Education or the Board of Education of To, Do, Fu or Ken (Prefectures) may annul the designation or the provisional designation thereof.

2. When the designation referred to in Article 69 paragraph 1 was made of such a historic site, place of scenic beauty and/or natural monument as was provisionally designated under the provision of Article 70

การพิทักษ์รักษาและบูรณปฏิสังขรณ์อันจำเป็นสำหรับการสงวนรักษาแหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องนั้น สำนักงานกิจการวัฒนธรรมอาจแต่งตั้งองค์การสาธารณะท้องถิ่นหรือบุคคลอื่นใดที่เหมาะสม การแต่งตั้งต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาและออกหนังสือแต่งตั้งดังกล่าวไปยังเจ้าของและผู้ยึดถือ หรือผู้ครอบครองในกรรมสิทธิ์ของแหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาตินั้นรวมไปถึงองค์การสาธารณะท้องถิ่นหรือบุคคลผู้ถูกแต่งตั้งนั้นด้วย¹²⁷ ทั้งนี้ องค์การสาธารณะท้องถิ่นและนิติบุคคลอื่นซึ่งได้รับการแต่งตั้งต้องจัดให้มี

paragraph 1, or when no designation under the same provision was made of the same property within two years from the day of such provisional designation, the said provisional designation shall become null and void.

3. The Minister of Education may annul any provisional designation made under the provision of Article 70 paragraph 1, if he/she deems such designation inappropriate.

4. The provisions of Article 69 paragraphs 3 to 5 inclusive shall apply mutatis mutandis to the annulment of the designation or the provisional designation to be made under the provision of paragraph 1 or of the preceding paragraph.

¹²⁷ Law on Protection of Cultural Properties Article 71 - 2 In the cases where the owner of the historic site, place of scenic beauty and/or natural monument does not exist or is not traceable, or where the custody thereof by its owner or by the person appointed in accordance with the provision of Article 74 paragraph 2 to be responsible for the conduct of its custody is obviously deemed extremely difficult or inappropriate, the Commissioner of the Agency for Cultural Affairs may appoint a suitable local public body or any other suitable juridical person and charge it with the conduct of custody and restoration necessary for the preservation of the historic site, place of scenic beauty and/or natural monument concerned including the custody and restoration of such facilities, equipments and other matters under the ownership or in the custody of the owner of the historic site, lace of scenic beauty and/or natural monument concerned as are necessary for the preservation thereof.

2. In order to make an appointment under the provision of the preceding paragraph, the Commissioner of the Agency for Cultural Affairs shall obtain in advance the consent of the local public body or any other juridical person to be appointed as such.

3. The appointment under the provision of paragraph 1 shall be made by an announcement in the Official Gazette. And also by the issuance of a notice thereof to the owner and the possessor/occupant by title of the historic site, place scenic beauty and/or natural monument concerned, as well as to the local public body or other juridical person to be appointed.

4. To the appointment under the provision of paragraph 1 the provisions of Article 69 paragraphs 4 and 5 shall apply mutatis mutandis.

เครื่องหมาย ป้ายอธิบายความ ตำแหน่งเขตแดน รั้ว และอุปกรณ์จำเป็นอื่นใดสำหรับป้องกัน สงวน รักษาสถานที่ประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติ ตามมาตรฐานที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย รวมทั้งการกำหนดเขตของแหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติ หากมีการเปลี่ยนชื่อเมือง เนื้อที่ ประเภทหรือพื้นที่ องค์กรพิทักษ์รักษาต้องรายงานเรื่องดังกล่าวให้ผู้ว่าการสำนักงานกิจการ วัฒนธรรมทราบให้ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

นอกจากนี้ มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์และคุ้มครองโบราณสถาน ของญี่ปุ่นยังเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ร่วมกับภาครัฐ โดยการรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชน (public hearing) กล่าวคือ ก่อนที่จะมีการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน การขุดค้นทางโบราณคดี บูรณปฏิสังขรณ์หรือซ่อมแซมมรดกทางวัฒนธรรมหรือโบราณสถาน ประเภทใด ๆ ก็ตาม จะต้องผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับการนั้นก่อนลงมือ ปฏิบัติเสมอ ขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจะต้องมีการแจ้งวัน เวลา และสถานที่ ก่อนที่จะมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นอย่างน้อยสิบวัน ซึ่งการประกาศผลการรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชน ภายในสิบวัน นับจากวันที่ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวเสร็จ เรียบร้อยแล้วจากนั้นจึงค่อยนำผลการดำเนินการดังกล่าวรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการเพื่อพิจารณาต่อไป¹²⁸

หนึ่งในมาตรการทางกฎหมายที่คุ้มครองโบราณสถานและมรดกทางวัฒนธรรมของ ญี่ปุ่นที่สำคัญ คือ การที่มีองค์กรกลางที่ทำหน้าที่เรียกร้องหรือให้ความร่วมมือกับส่วนกลางในการ อนุรักษ์และคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม โดยสถาบันวิจัยท้องถิ่น เป็นองค์กรที่เกิดจากการจัดตั้ง

¹²⁸ Law on the Protection of Culture Properties Article 85 When the Commissioner of the Agency for cultural Affairs intends to make dispositions or take measures mentioned in the following items, he/she shall hold a public hearing, regardless of the classification of the procedures for the voicing of opinions stipulated.

Article 85 - 2 When the Commissioner of the Agency for cultural Affairs intends to hold a public hearing under the preceding paragraph, he/she shall notify the parties concerned of the reasons for the disposition or measure to be made or taken under the relevant items of the same paragraph, the substance of each disposition or measure, and the date and place of the public hearing, at least ten (10) days in advance, and at the same time shall make a public announcement of such substance of disposition or measure and of the date and place of the said public hearing.

ของรัฐบาล ซึ่งเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่นเข้ามาร่วมกันดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์ และคุ้มครองโบราณสถานตามที่องค์กรนี้ได้รับมอบหมาย¹²⁹

4) มาตรการบังคับและบทลงโทษ

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันทรัพย์สินทางวัฒนธรรมประเทศญี่ปุ่นกำหนดโทษทางอาญาและโทษทางปกครองสำหรับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้ หากบุคคลใดก่อให้เกิดความเสียหาย ละทิ้ง หรือปกปิดซ่อนเร้นทรัพย์สินทางวัฒนธรรม จะต้องระวางโทษจำคุกพร้อมทั้งอาจต้องหรืออาจไม่ต้องทำงานหนักเป็นเวลาไม่เกินห้าปี หรือปรับเป็นเงินไม่เกินสามแสนเยน¹³⁰ หากบุคคลใดกระทำการแก้ไข เปลี่ยนแปลงสภาพที่เป็นอยู่ของแหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติ หรือกระทำการใดๆ อันก่อให้เกิดผลกระทบต่อการศึกษา ทำลาย ทำให้เสียหาย หรือนำมาซึ่งการเสื่อมโทรม ในทรัพย์สินทางวัฒนธรรมจะต้องระวางโทษจำคุกพร้อมทั้งอาจต้องหรืออาจไม่ต้องทำงานหนักเป็นเวลาไม่เกินห้าปี หรือปรับเป็นเงินจำนวนไม่เกินสามแสนเยน รวมทั้งบุคคลซึ่งไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะไม่ยินยอมปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ว่าราชการงานกิจการวัฒนธรรมเกี่ยวกับการควบคุมดูแลแหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติ หรือการบูรณปฏิสังขรณ์แหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สวยงามทางภูมิศาสตร์ และ/หรืออนุสรณ์สถานทางธรรมชาติที่มีความสำคัญจะต้องระวางโทษปรับเป็นเงินไม่เกินสามแสนเยน¹³¹

¹²⁹ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและกำหนดเขตที่ดิน โบราณสถานตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (น. 123). เล่มเดิม.

¹³⁰ Law on the Protection of Culture Properties Article 107 Any person who has damaged, discarded or secreted any important cultural property shall be liable to imprisonment, with or without hard labor, for a term not exceeding five (5) years or to a fine not exceeding three hundred thousand (300,000) yen.

¹³¹ การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อ โบราณสถานที่เป็นมรดกโลก (น. 66). เล่มเดิม.

3.1.3 กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุของสหพันธรัฐมาเลเซีย

สหพันธรัฐมาเลเซียปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ภายใต้รัฐธรรมนูญ การปกครองเป็นแบบสหพันธรัฐ มีรัฐบาลกลางแห่งสหพันธรัฐ และรัฐบาลของแต่ละรัฐ โดยรัฐบาลกลางตั้งอยู่ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เมืองหลวงของประเทศ ส่วนรัฐบาลแห่งรัฐตั้งอยู่ในแต่ละรัฐ รวมทั้งสิ้น 13 รัฐ โดยมีประมุขของรัฐเป็นสุลต่านหรือผู้ว่าการรัฐ ซึ่งจากข้อมูลประวัติศาสตร์ สหพันธรัฐมาเลเซียได้รับอิทธิพลจากทั้งประเทศอินเดียและจีน โดยศูนย์กลางแห่งอารยธรรมเก่าแก่ทั้งสองตั้งอยู่ทางตะวันตกและตะวันออก อิทธิพลนี้รุนแรงมากในบางยุค โดยเฉพาะอิทธิพลจากอินเดีย สหพันธรัฐมาเลเซียได้รับอิทธิพลจากอินเดียมากในส่วนที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมสมัยต้นและศาสนาของตน นอกจากนี้ ที่ตั้งภูมิศาสตร์ก็เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อสหพันธรัฐมาเลเซียในประวัติศาสตร์สมัยต้น ไม่ใช่เหตุบังเอิญที่สหพันธรัฐมาเลเซียตั้งอยู่ระหว่างอินเดียและจีนเท่านั้น ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์อื่น ๆ ยังช่วยเพิ่มพูนความสำคัญของที่ตั้งของสหพันธรัฐมาเลเซียอีกด้วย ต่างจากประเทศอื่น ๆ อีกหลายประเทศที่อยู่ครึ่งทางระหว่างอินเดียและจีน แต่น้อยประเทศที่มีข้อได้เปรียบเป็นพิเศษแบบสหพันธรัฐมาเลเซีย ด้วยเหตุนี้ สหพันธรัฐมาเลเซียจึงก้าวเข้ามามีความสำคัญในประวัติศาสตร์โลกเพราะมีข้อได้เปรียบจากสภาพทางภูมิศาสตร์เอื้ออำนวย ภูมิศาสตร์ได้ชักนำสหพันธรัฐมาเลเซียให้เข้ามาสู่เวทีประวัติศาสตร์โลก และภูมิศาสตร์ที่ไม่มีประเทศอื่นขนาบ แต่เปิดโล่งให้แก่โลกภายนอก ดังนั้น คนชาติต่าง ๆ จึงนำเอาวัฒนธรรมและอารยธรรม การค้าและการพาณิชย์ ศาสนาและระบบการเมืองต่าง ๆ มาสู่สหพันธรัฐมาเลเซีย¹³²

1) วัตถุประสงค์และขอบเขตของกฎหมาย

กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองโบราณสถานและโบราณวัตถุของสหพันธรัฐมาเลเซีย (law of protection of historic artifacts act) มีความมุ่งประสงค์ที่จะปกป้องมิให้ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมนั้นเสื่อมสลายหรือไม่มีการสืบทอดต่อไปยังบุคคลในยุคต่อไป และทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียน อธิปไตยอาจนำทรัพย์สินทางวัฒนธรรมอื่นที่ไม่ใช่ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่รัฐกำหนดไปขึ้นทะเบียน ซึ่งจะทำให้เจ้าของหรือผู้บริหารทรัพย์สินทางวัฒนธรรมดังกล่าว ก็จะมีหน้าที่ต้องปกป้องรักษาเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นคงอยู่ในสภาพเดิม

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการควบคุม อนุรักษ์ และการศึกษาวิจัยโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัตถุทางประวัติศาสตร์ อนุสรณ์สถานโบราณ โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีและซากปรักหักพังทางโบราณคดี และเพื่อวางกฎระเบียบในการค้าและการส่งออก

¹³² ประเทศมาเลเซีย, ม.ป.ป., สืบค้นเมื่อ 27 กันยายน 2556 จาก http://www.baanjomiyut.com/library_2/library_2/asean_community/malaysia/02.html.

โบราณวัตถุและวัตถุทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง¹³³ ซึ่งตามมาตรา 2 ของกฎหมายฉบับนี้ได้จำกัดความเกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุไว้ดังนี้¹³⁴

อนุสรณ์สถานโบราณ หมายความว่า อนุสรณ์สถานใด ๆ ในมาเลเซียตะวันตกซึ่งมีอายุหรือมีเหตุผลอันสมควรเชื่อได้ว่ามีอายุอย่างน้อยหนึ่งร้อยปี หรือที่อาศัยอำนาจประกาศว่าเป็นสถานโบราณ

โบราณสถาน โบราณวัตถุ หมายความว่า ถึง

(ก) วัตถุใดทั้งที่เป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของแผ่นดินหรือพื้นใต้แม่น้ำหรือพื้นใต้ทะเลสาบหรือพื้นใต้ทะเล ซึ่งถูกสร้างขึ้น ก่อให้เป็นรูปร่าง สลักจารึก ก่อตั้งขึ้น ขุดเจาะ หรือผลิตขึ้นหรือคัดแปลงด้วยการกระทำของมนุษย์ ที่มีอายุหรือมีเหตุผลอันสมควรเชื่อได้ว่ามีอายุอย่างน้อยหนึ่งร้อยปี

(ข) ส่วนใดส่วนหนึ่งของวัตถุที่กล่าวมาข้างต้นซึ่งต่อมาได้รับการเสริมต่อหรือสร้างขึ้นใหม่หรือบูรณะซ่อมแซม

(ค) ซากของมนุษย์ หรือ สัตว์ ซึ่งมีอายุหรือมีเหตุผลอันสมควรเชื่อได้ว่ามีอายุอย่างน้อยหนึ่งร้อยปีและ

(ง) วัตถุใด ๆ ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ใดที่อธิบายในราชกิจจานุเบกษาให้เป็นโบราณวัตถุ วัตถุทางประวัติศาสตร์ หมายความว่า สิ่งประดิษฐ์อื่นหรือวัตถุอื่น ๆ ซึ่งมีคุณค่าทางด้าน ศาสนา ขนบประเพณี หรือ ประวัติศาสตร์ และรวมถึง

(ก) วัตถุที่แสดงถึงชาติพันธุ์ อาทิ เครื่องใช้ในครัวเรือน หรืออุปกรณ์ทางเกษตรกรรม วัสดุสิ่งของสำหรับการตกแต่ง เครื่องประดับส่วนตัว

(ข) งานศิลปะ เช่น งานแกะสลัก รูปปั้น ภาพวาด สถาปัตยกรรม ผ้า เครื่องดนตรี อาวุธ และงานหัตถกรรมอื่น ๆ

(ค) ต้นฉบับเขียน เหริยฉินตรา ธนบัตร เหริยฉินที่ระลึก เข็มเครื่องหมาย ตราประจำตำแหน่ง ตราสัญลักษณ์ ธงประจำตระกูล อาวุธ และโล่

(ง) ยานพาหนะเรือใหญ่และเรือเล็ก ไม่ว่าจะเป็นส่วนหรือทั้งลำ ซึ่งไม่มีการสร้างอีกแล้ว

¹³³ Law of Protection of Historic Artifacts Act , An Act to provide for the control preservation and research into ancient and historical monuments, archaeological sites and remains, antiquities and historical objects and to regulate dealings in and export of antiquities and historical objects and for matters connected therewith.

¹³⁴ การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อ โบราณสถานที่เป็ นมรดกโลก (น. 67 - 68). เล่มเดิม.

สถานที่ประวัติศาสตร์ หมายความว่าถึง สถานที่ซึ่งได้รับการประกาศให้เป็นสถานที่ประวัติศาสตร์

อนุสรณ์สถาน หมายความว่าถึง วัด โบสถ์ อาคาร อนุสาวรีย์ เนินดิน หินที่ตั้งไว้ ถ้ำ หรือสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ทั้งที่ก่อสูงขึ้นจากพื้นหรือขุดเจาะลงไปในพื้นที่ดินและหลุมฝังศพ เนินดินบนหลุมศพ หรือสถานที่อื่นสำหรับฝังศพ หรืออสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับที่กล่าวมา หรือส่วนใด ๆ ของซากปรักหักพังของสถานที่นั้น ซึ่งการอนุรักษ์จะถือว่าเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนด้วยเหตุที่มีคุณค่าทางด้านศาสนา ขนบประเพณี ศิลปะ หรือประวัติศาสตร์ และรวมถึงที่ตั้งอนุสรณ์สถาน และเพื่อเป็นทางในการเข้าไปถึงอนุสรณ์สถานนั้น ๆ

2) หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภายใต้อำนาจของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองโบราณสถานและโบราณวัตถุของสหพันธรัฐมาเลเซียนี้ กฎหมายได้ให้อำนาจแก่อธิบดีกรมพิพิธภัณฑศาสตร์อาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดการของโบราณสถานและสถานที่ทางประวัติศาสตร์ร่วมกันกับข้อจำกัดดังกล่าวเกี่ยวกับโบราณสถานและสถานที่ทางประวัติศาสตร์รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การบริหารจัดการ และการใช้ประโยชน์จากโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัตถุทางประวัติศาสตร์ อนุสรณ์สถานโบราณ โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี และซากปรักหักพังทางโบราณคดี¹³⁵

สำหรับการตรวจสอบ โบราณวัตถุหรือวัตถุทางประวัติศาสตร์ซึ่งอยู่ในครอบครองของบุคคลใดก็ตาม มีหรือจะมีความสำคัญหรือคุณค่าต่อประเทศชาติและตลอดไป และให้ถือเป็นหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับหนังสือมอบอำนาจจากอธิบดี ที่จะอนุญาตให้มีการตรวจสอบและอำนวยความสะดวกทุกอย่างตามสมควรแก่อธิบดีหรือเจ้าหน้าที่ในการศึกษาโบราณหรือวัตถุทางประวัติศาสตร์หรือวัตถุทางประวัติศาสตร์นั้น¹³⁶ ในครอบครองให้นำโบราณวัตถุหรือวัตถุทางประวัติศาสตร์นั้นมาแสดง ณ ที่ทำงานของอธิบดี และอธิบดีและเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับหนังสือมอบ

¹³⁵ แหล่งเดิม. (น. 70).

¹³⁶ Law on Protection of Historic Artifacts Act Article 26 (1) The Direction-General or any officer authorized by him in writing for that purpose at all reasonable times inspect any antiquity, or inspect any historical object which he has reason to believe is or will be of lasting national importance or interest, in the possession of any person to permit such inspection and further to give to the Direction-General or such officer all reasonable facilities to study such antiquity or historical object and to make drawing, squeezes or reproductions thereof by making of casts or by any other.

อำนาจจากอธิบดีมีอำนาจที่จะดำเนินคดีกับการกระทำผิดใดๆ ที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดของพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือกฎระเบียบที่ออกภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้¹³⁷

3) ระบบการอนุรักษ์

การประกาศเกี่ยวกับอนุสรณ์สถานใดให้เป็นอนุสรณ์สถาน โบราณและสถานที่ใด ๆ เป็นสถานที่ประวัติศาสตร์ ให้รัฐมนตรีรับคำสั่งให้ประกาศ และอาจกำหนดขอบเขตของอนุสรณ์สถานหรือสถานที่ดังกล่าว แต่ทั้งนี้หากอนุสรณ์สถานหรือสถานที่นั้นตั้งอยู่ในรัฐใด ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจของรัฐนั้น ๆ เสียก่อน¹³⁸ การห้ามมิให้บุคคลใดที่ไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากอธิบดี หลังจากที่ยื่นคำขออนุญาตแล้ว เว้นแต่จะสอดคล้องกับเงื่อนไขที่อธิบดีอาจกำหนด¹³⁹ ในการอนุญาตทำการขุด ขุดค้น ก่อสร้าง ปลูกต้นไม้ ระเบิดหิน ทดน้ำ หรือกระทำการที่คล้ายคลึงกัน หรือทิ้งขยะในพื้นที่ใกล้เคียงกับอนุสรณ์สถาน โบราณหรือสถานที่ประวัติศาสตร์ หรือทำลายอนุสรณ์สถาน โบราณ หรือรบกวน กีดขวาง ดัดแปลง หรือต่อเติม

¹³⁷ การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อ โบราณสถานที่เป็นมรดกโลก (น. 71). เล่มเดิม.

¹³⁸ Law on Protection of Historic Artifacts Act Article 15

(1) The Minister may by order declare any monument to be an ancient monument and any site to be a historical site and may determine the limits of such monument or site:

provided that if the monument or site is situated in any State, the concurrence of the state Authority is to be obtained

(2) The Director-General may, with the approval of the Minister. Publish in the Gazette a schedule of ancient monuments and historical sites together with the limits thereof and may from to time, with the like approval. Add to or amend such schedules.

¹³⁹ Law on Protection of Historic Artifacts Act Article 16 No person shall, without the permission in writing of the Director-General after consultation with the minister, and except in accordance with such condition as he may impose in granting such permission

(a) dig, excavate, build, plant trees, quarry, irrigate. Burn lime or do similar work or deposit earth or refuse on or in the immediate neighbourhood of an ancient monument or a historical site included in the schedule published in accordance with section 15, as added to or amended from to time, or establish or extend on a historical site so included; or

(b) demolish an ancient monument or disturb, obstruct. Modify, mark, pull down or remove any such monument or any part thereof; or

(c) make alteration, additions or repairs to any ancient monument, or

(d) erect building or walls abutting upon an ancient monument.

ซ่อมแซมอนุสรณ์สถานโบราณใดๆ รวมทั้งหากอนุสรณ์สถานโบราณหรือที่ประวัติศาสตร์ตั้งอยู่ในที่ดินส่วนบุคคล อธิบดีอาจปรึกษากับรัฐบาลแห่งรัฐซึ่งอนุสรณ์สถาน โบราณหรือสถานที่ประวัติศาสตร์นั้นตั้งอยู่ โดยทำการตกลงกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้น เพื่อจุดประสงค์ดังกล่าว จัดให้มีเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้านการบูรณะหรือการอนุรักษ์ซึ่งอธิบดีเห็นว่าจำเป็น¹⁴⁰

สำหรับการบังคับใช้กฎหมายของสถานโบราณคดีนั้น ผู้มีอำนาจแห่งรัฐ หรือรัฐมนตรีในกรณีที่เป็นเขตปกครองของสหพันธรัฐ มีอำนาจประกาศให้พื้นที่เฉพาะใด เป็นแหล่งโบราณคดีตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยการเสนอแนะของอธิบดีเว้นแต่ได้รับใบอนุญาตที่ออกโดยอธิบดี บุคคลหรืออากถางที่ดินเพื่อทำการเพาะปลูกหรือเพาะปลูกบนส่วนใดของที่ดินที่เป็นแหล่งโบราณคดี การก่อสร้างอาคารหรือโครงสร้างใด ๆ บนพื้นที่เขตอนุรักษ์ทางโบราณคดี¹⁴¹

เมื่อมีการใช้อำนาจกำหนดให้ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมใดเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่สำคัญแล้ว จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมที่เข้มงวดตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้ ซึ่งมีความมุ่งประสงค์ที่จะปกป้องมิให้ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมนั้นเสื่อมสลายหรือไม่มีการสืบทอดต่อไปยังบุคคลในยุคต่อไป และทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียน อธิบดีอาจนำทรัพย์สินทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่รัฐกำหนดไปขึ้นทะเบียน ซึ่งจะทำให้เจ้าของหรือผู้บริหารทรัพย์สินทางวัฒนธรรมดังกล่าวก็จะมีหน้าที่ต้องปกป้องรักษาเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นคงอยู่ในสภาพเดิม

4) มาตรการบังคับและบทลงโทษ

กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองโบราณสถาน โบราณวัตถุของสหพันธรัฐมาเลเซียกำหนดบทลงโทษตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้ไว้ หากบุคคลใดค้นโบราณสถาน โบราณวัตถุโดยจงใจหรือด้วยความประมาทเลินเล่อ โดยมีใบอนุญาตขุดค้นที่ออกให้ หรือรื้อถอนหรือทำลายอนุสรณ์สถาน โบราณไม่ว่าจะอยู่เหนือหรือใต้พื้นดิน แม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะทำบนพื้นที่ซึ่งตนเป็นเจ้าของ ผู้ผู้นั้นมีความผิดและต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยริงกิตหรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁴² รวมทั้งหากมิได้อำนวยความสะดวกตามสะดวกตามสมควรแก่อธิบดีในการ

¹⁴⁰ การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อ โบราณสถานที่เป็นมรดกโลก (น. 69). เล่มเดิม.

¹⁴¹ แหล่งเดิม. (น. 70).

¹⁴² Law on Protection of Historic Artifacts Act Article 28 (3).

ตรวจสอบ ศึกษา วาดภาพ ถ่ายภาพ ทำแบบย่อ หรือทำแบบจำลองโบราณสถาน โบราณวัตถุหรือทางประวัติศาสตร์ หรือในการเข้าไปและดำเนินการที่จำเป็นเพื่อการบูรณะ ซ่อมแซม เปลี่ยนแปลง บำรุงรักษา หรืออนุรักษ์อนุสรณ์สถานโบราณหรือสถานที่ประวัติศาสตร์ ในเมื่อหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งให้ส่งมอบตามที่ระบุในมาตรา 26 (2) บุคคลนั้นมีความผิดและต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยริงกิต¹⁴³

ในการกำหนดบทลงโทษนั้น ผู้ใดถูกตัดสินว่าได้กระทำผิดต่อพระราชบัญญัติฉบับนี้เรื่องเกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุหรือวัตถุทางประวัติศาสตร์ โดยผลแห่งการตัดสินนั้นย่อมสูญเสียสิทธิเรียกร้องทั้งหลาย หรือผลประโยชน์ในเรื่องเดียวกัน หรือมูลค่าหรือรางวัลใด ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับการค้นพบ และในกรณีเช่นนี้ผู้พิพากษาจะออกคำสั่งให้มอบโบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือวัตถุทางประวัติศาสตร์แก่อธิบดี และเมื่อผู้พิพากษาสั่งแล้วให้ถือเป็นหน้าที่ของบุคคลที่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุในครอบครองต้องส่งมอบให้ตามที่ได้รับคำสั่งนั้น¹⁴⁴

3.2 กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุในกลุ่มประเทศที่ปกครองระบอบสังคมนิยม

3.2.1 กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (the lao people 's democratic republic) เป็นเสมือนประเทศบ้านพี่เมืองน้องของประเทศไทย แต่สิ่งที่ทำให้ประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแตกต่างกันมาก คือ การปกครอง โดยสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม ซึ่งมีเพียงพรรคการเมืองเดียวที่ดูแลทั้งการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนั้น ด้วยความเป็นประเทศขนาดเล็กที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้

¹⁴³ Law on Protection of Historic Artifacts Act Article 28 (8) Any person who fails to give reasonable facilities to the Direction-General to inspect, study, make photographs, squeezes or other reproductions of and antiquity or other reproductions of any antiquity or historical object or to enter and carry out necessary work for the restoration, repair, alteration, maintenance or conservation of any ancient monument or historical site, where the duty to give such facilities is imposed by this Act, or fails to comply with any demand to produce made under section 26 (2), commits an offence and shall be liable to a fine not exceeding five thousand ringgit.

¹⁴⁴ การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อ โบราณสถานที่เป็นมรดกโลก (น. 69). เล่มเดิม.

จึงต้องอาศัยความช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นหลักในเกือบทุกด้าน มีการเปิดโอกาสให้ต่างประเทศเข้าไปมีอิทธิพลอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในกลุ่มสังคมนิยม เช่น สหพันธรัฐรัสเซียและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม แต่เนื่องจากลาวเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติมากมาย ทำให้ปัจจุบันสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยการเปิดให้ท่องเที่ยวยังเมืองต่าง ๆ ซึ่งมีภูมิทัศน์งดงามที่ธรรมชาติมอบให้ รวมถึงสภาพอดีตแห่งความรุ่งเรืองบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาต่าง ๆ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีสภาพไม่ต่างไปจากประเทศไทยเมื่อสมัย 30 ปีก่อน ที่มีการค้าพาณิชย์และความเจริญรุ่งเรืองอยู่เพียงประปรายเท่านั้น แม่น้ำโขงที่เป็นพรมแดนธรรมชาติแบ่งสองชนชาติผ่านฝั่งไทยและลาว แต่วิถีชีวิตของคนทั้งสองชาติแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ลาวจึงเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศในโลกที่จะทำให้นักท่องเที่ยวพบกับบรรยากาศสถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งมรดกโลกที่มีความเก่าแก่อย่างเมืองหลวงพระบางหรือนครล้านช้างที่เคยเป็นนครหลวงและเป็นที่พักพิงของกษัตริย์ลาวจนถึงศตวรรษที่ 16 ได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดีจนได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นหนึ่งในมรดกโลก¹⁴⁵

1) วัตถุประสงค์และขอบเขตของกฎหมาย

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีวัตถุประสงค์ให้ใช้กฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ (law on national heritage 2005) เพื่อการอนุรักษ์คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมตามประวัติศาสตร์ และมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนได้ใช้ศึกษาและเกิดสำนึกรักในชาติบ้านเมือง ซึ่งคำว่า มรดกของชาติ นั้น รวมถึงสิ่งหรือสถานที่ที่มนุษย์ หรือธรรมชาติสร้างขึ้นแล้วมีคุณค่าทางวัฒนธรรม ทางประวัติศาสตร์ หรือทางธรรมชาติ รวมถึงทรัพย์ที่จับต้องได้ จับต้องไม่ได้ สंहามทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต โดยทรัพย์สินเหล่านี้จะต้องมีความหมายทางประวัติศาสตร์ต่อคนในชาติและอยู่ในยุคสมัยที่แตกต่างกัน¹⁴⁶

¹⁴⁵ ประเทศลาว, ม.ป.ป., สืบค้นเมื่อ 27 กันยายน 2556 จาก <http://th.wikipedia.org>.

¹⁴⁶ Law on National Heritage 2005 Article 1 Purposes

The Law on National Heritage determines the principles, regulations and measures for the administration, use, protection, conservation, restoration, and rehabilitation of the national heritage, and also determines the rights and duties of the State, social organisations and individuals to preserve the value of the national cultural, historical and natural heritage, with the aims of educating citizens with a conscious love for their nation and fine national traditions that is deeply embedded in their hearts and of assuring the elements for prosper sustainability of the nation.

2) หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวปกครองมีระบอบการปกครองแบบสังคมนิยม ดังนั้น ในการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุทางรัฐจะเข้ามาดูแลและสร้างเงื่อนไขที่ใช้สำหรับดูแลมรดกทางวัฒนธรรม โดยจะสร้างกฎสำหรับบุคคล องค์กรภายในและภายนอกประเทศ เพื่อช่วยในการดูแล รักษา สงวนและสร้างใหม่ของมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ทางรัฐจะให้การสนับสนุนด้วยการทำวิจัยเพื่อคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่นำมาซึ่งความก้าวหน้าของมรดกทางวัฒนธรรม ทางรัฐยังดูแลและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่มีการนำมาขึ้นทะเบียนไว้ด้วย¹⁴⁷

องค์กรที่มีหน้าที่ดูแลบริหารจัดการมรดกทางวัฒนธรรมภายในประเทศ ได้แก่ กระทรวงสารสนเทศและวัฒนธรรม องค์กรบริหารส่วนจังหวัด ฝ่ายวัฒนธรรม องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ฝ่ายวัฒนธรรม และการบริหารจัดการโดยหมู่บ้าน ส่วนการบริหารจัดการมรดกทางวัฒนธรรมระดับโลกจะต้องมีการบริหารจัดการโดยหน่วยงานพิเศษ เช่น คณะกรรมการบริหารมรดกของชาติ คณะกรรมการมรดกท้องถิ่นและหน่วยงานของมรดกของโลก

หน่วยงานที่กำกับดูแลมรดกทางวัฒนธรรมมีสิทธิและหน้าที่ ดังนี้¹⁴⁸

(1) เพื่อตรวจสอบการดำเนินการตามแผนงาน โครงการกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการบริหารของมรดกทางวัฒนธรรมของชาติรวมทั้งสัญญาและอนุสัญญาระหว่างประเทศที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ลงนาม

(2) เพื่อตรวจสอบความละเอียดของข้อเสนอ โดยบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติ

(3) เพื่อใช้สิทธิอื่น ๆ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้โดยกฎหมายและระเบียบ

3) ระบบการอนุรักษ์

กฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กำหนดให้ประชาชนลาว ชาวต่างชาติซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและนักท่องเที่ยวมีหน้าที่ในการป้องกัน สงวนและทำนุบำรุงมรดกของชาติ ทางรัฐยังมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลและข้อมูลวิจัยทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งเผยแพร่ในงานนิทรรศการและ

¹⁴⁷ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการบริหารจัดการ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ : ศึกษากรณีเกาะเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (น. 145). เล่มเดิม.

¹⁴⁸ แหล่งเดิม. (น. 148).

กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการสนับสนุนทุนที่ใช้ในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม¹⁴⁹ ทางรัฐจะบริหารจัดการดูแลมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และมรดกทางประวัติศาสตร์ในประเทศ รวมถึงทรัพย์สินที่อยู่ในพื้นที่ความคุ้มครองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในต่างประเทศ ทางรัฐจะต้องขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรม และจัดสรรให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลทางรัฐยังเป็นผู้ดูแลทรัพย์สินและสิทธิบัตรของมรดกทางวัฒนธรรมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ชาติอื่นเป็นเจ้าของโดยผิดกฎหมาย¹⁵⁰

ทรัพย์สินที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางประวัติศาสตร์ที่มีปัจเจกชนหรือองค์กรเป็นเจ้าของจะต้องได้รับการขึ้นทะเบียน ทางรัฐจะทำการตรวจสอบและเก็บตัวอย่างของมรดกนั้นไปเพื่อประเมินผล จัดกลุ่มและจดทะเบียน ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้ผู้ครอบครองมรดกนั้นจดทะเบียนตามกฎหมาย ดังนี้¹⁵¹

- (1) มรดกทางวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นจะต้องขึ้นทะเบียนกับองค์กรบริการส่วนท้องถิ่น ฝ่ายข้อมูลและวัฒนธรรม
- (2) มรดกทางวัฒนธรรมระดับชาติจะต้องขึ้นทะเบียนกับกระทรวงสารสนเทศและวัฒนธรรม
- (3) มรดกทางวัฒนธรรมระดับโลกจะต้องขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานข้ามชาติโดยขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของรัฐบาล

¹⁴⁹ Law on National Heritage 2005 Article 5 Obligations of Citizens

Lao citizens, aliens, and apatrids residing in the territory of the Lao PDR shall have the obligation to participate in the protection, conservation, restoration and rehabilitation of the national heritage. Foreigners, and tourists entering the Lao PDR shall have the same obligation to participate in the protection and conservation of the national heritage.

¹⁵⁰ Law on National Heritage 2005 Article 27 Administrative Regulations

The State centrally and uniformly administers the national cultural and historical heritage throughout the country, including those items in the representative offices of the Lao PDR abroad, by registering, and by dividing responsibility for their administration among sectors¹⁷ and local administrations.

The State protects the property and copyright subsisting in items of Lao national cultural and historical heritage which are outside the territory of the Lao PDR, which are in the illegitimate possession of other countries, or in respect of which foreign countries have illegitimately asserted copyright.

¹⁵¹ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการบริหารจัดการ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์: ศึกษากรณีเกาะเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (น. 146). เล่มเดิม.

(4) มรดกทางวัฒนธรรมซึ่งอยู่ในพื้นที่ความคุ้มครองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในต่างประเทศจะต้องขึ้นทะเบียนกับกระทรวงสารสนเทศและวัฒนธรรมโดยอิงกับวัตถุประสงค์ของรัฐบาล

(5) มรดกทางวัฒนธรรมของชาติซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติจะต้องนำมาขึ้นทะเบียนกับกระทรวงสารสนเทศและวัฒนธรรม

หลังจากที่มีการขึ้นทะเบียนแล้ว ทางรัฐจะให้สิทธิแห่งความเป็นเจ้าของแก่เจ้าของมรดกทางวัฒนธรรม ในกรณีที่มรดกทางวัฒนธรรมนั้นไม่ได้ขึ้นทะเบียน เจ้าของจะไม่มีสิทธิในการนำมรดกทางวัฒนธรรมนั้น ๆ ออกทำการใด ๆ ไม่ว่าจะแสดงในงานนิทรรศการ การทำซ้ำ หรืออื่น ๆ มรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติที่มีคุณค่ามากและหายากจะต้องขึ้นทะเบียนในนามของประเทศกับองค์การข้ามชาติต่าง ๆ¹⁵²

4) มาตรการบังคับและบทลงโทษ

กฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีนโยบายว่า บุคคลหรือองค์กรที่มีประสิทธิภาพโดดเด่นในการบริหารการป้องกันการอนุรักษ์ การบูรณะ และการพัฒนามรดกของชาติจะได้รับรางวัลและอื่น ๆ ส่วนบุคคลที่ได้ค้นพบวิจัยหรือให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมของชาติจะได้รับรางวัลและจะได้รับผลประโยชน์อื่น ๆ ตามกฎหมายและกฎระเบียบ¹⁵³ นอกจากนี้ทางรัฐบาลมีมาตรการลงโทษ คือ บุคคลหรือองค์กรที่มีการละเมิดบทบัญญัติของกฎหมายนี้จะต้องถูกสอน ถูกปรับ หรืออาจถูกลงโทษทางแพ่งหรือทางอาญาตามที่กำหนดไว้ในแต่ละกรณี¹⁵⁴

¹⁵² แหล่งเดิม. (น. 147).

¹⁵³ Law on National Heritage 2005 Article 70 Policies

Individuals or organisations with outstanding performance in the administration, protection, conservation, restoration and development of national heritage will receive awards and other appropriate policies.

Persons who have seen, discovered, researched or given useful information on national heritage, in addition to receiving awards, will receive other benefits in accordance with the laws and regulations.

¹⁵⁴ Law on National Heritage 2005 Article 71 Measures

Individuals or organisations that have violated the provisions of this law shall be re-educated, fined, or subject to civil liability or criminal punishment, as determined on a case by case basis.

3.2.2 กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามปกครองด้วยระบบสังคมนิยม มีรูปแบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม การผูกขาดและรวมศูนย์ที่รัฐบาลกลาง ปัจจุบันเวียดนามใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1992 ในการปกครอง ซึ่งกำหนดให้พรรคคอมมิวนิสต์เป็นสถาบันทางการเมืองที่มีอำนาจสูงสุดเป็นผู้นำของประชาชนทุกชนชั้น และกำหนดแนวนโยบายในการบริหารประเทศแก่รัฐบาล โดยมีประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรี สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามมีการกระจายอำนาจไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแต่ละจังหวัดจะมีคณะกรรมการประชาชน (provincial people's committee) ทำหน้าที่บริหารงานภายในท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ นโยบายและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่บัญญัติโดยองค์กรของรัฐที่อยู่ในระดับสูงกว่า ระบบการบริหารราชการท้องถิ่นของเวียดนามแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับจังหวัดและเทียบเท่ามี 59 จังหวัด กับอีก 5 นคร คือ ฮานอย โฮจิมินห์ ไฮฟอง ดานัง และเกิ่นเซอ ซึ่งจะได้รับการงบประมาณจากส่วนกลางโดยตรง รวมทั้งข้าราชการจะได้รับการแต่งตั้งโดยตรงจากส่วนกลางจึงมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ซึ่งทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน สำหรับระดับเมืองและเทศบาลมีประมาณ 600 หน่วย และระดับตำบลมีประมาณ 10,000 ตำบล¹⁵⁵

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามมีความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนมาก่อน การปฏิวัติระบบการปกครองจึงทำให้มีความเชื่อศึลปะ วิถีการดำรงชีวิต ตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกับจีน เพราะลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ของจีนได้แผ่ขยายมายังเวียดนาม แม้ว่ารัฐบาลคอมมิวนิสต์ของเวียดนามจะทำลายความเชื่อและศาสนาส่วนหนึ่งไปในช่วงปฏิวัติระบบการปกครองก็ตาม แต่ปัจจุบันมีการผ่อนปรนมากขึ้นโดยอนุญาตให้มีนักบวชในศาสนาพุทธและศาสนาอื่น ๆ ได้ ทำให้พลเมืองส่วนหนึ่งยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองเป็นสังคมนิยม โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นองค์กรทางการเมืองสูงสุด แต่สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามนับเป็นประเทศหนึ่งในคาบสมุทรอินโดจีนที่มีขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมเก่าแก่ที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานและยังคงสืบทอดมาจวบจนปัจจุบัน

การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ระบบการอนุรักษ์แยกพิจารณาระหว่างมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้¹⁵⁶

¹⁵⁵ *มาตรการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ* (น. 196), โดย สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553, กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

¹⁵⁶ Law on Cultural Heritage 2001 Article 1.

ซึ่งผู้จัดการหรือผู้บริหารของสถานที่ทางวัฒนธรรมมีหน้าที่ในการคุ้มครองสถานที่มรดกวัฒนธรรม และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม สำหรับการบูรณะ รักษา และฟื้นฟูอนุสรณ์สถานเชิงวัฒนธรรมนั้น กระทรวงวัฒนธรรมจะออกกฎการบูรณะ รักษา และฟื้นฟูอนุสรณ์สถานเชิงวัฒนธรรมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมคุ้มครองและการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม (law on cultural heritage 2001)

1) วัตถุประสงค์และขอบเขตของกฎหมาย

มรดกทางวัฒนธรรมของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเป็นสินทรัพย์ที่มีคุณค่าของเวียดนามและชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ แต่ก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศและการเก็บรักษามรดกทางวัฒนธรรมของประเทศเพื่อที่จะปกป้องและส่งเสริมคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อให้ตรงกับความต้องการที่เพิ่มขึ้นทางวัฒนธรรมของผู้คนเพื่อสร้างและพัฒนาความก้าวหน้าและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และการมีส่วนร่วมในมรดกทางวัฒนธรรมของโลกเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการภาครัฐและเพื่อเพิ่มระดับความเป็นอยู่ของประชาชนและความรับผิดชอบในการมีส่วนร่วมในการปกป้องและส่งเสริมค่าของมรดกทางวัฒนธรรมขึ้นอยู่กับรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (constitution of the socialist republic of vietnam 1992)

2) หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ผู้จัดการหรือผู้บริหารของสถานที่ทางวัฒนธรรมมีหน้าที่ในการคุ้มครองสถานที่มรดกวัฒนธรรมภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม¹⁵⁷ โดยเจ้าหน้าที่รัฐที่รับผิดชอบในท้องถิ่นจะรับผิดชอบในการทำรายงานเกี่ยวกับอนุสรณ์สถานทางวัฒนธรรมและต้องหามาตรการป้องกันพร้อมทั้งแจ้งผู้บังคับบัญชา เมื่อกระทรวงวัฒนธรรมได้รับรายงานเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับอนุสรณ์สถานแล้ว รัฐจะต้องจัดสรรหากำลังคนลงไปทำการช่วยเหลือและหาแนวทางป้องกันต่อไป สำหรับการบูรณะ รักษา และฟื้นฟูอนุสรณ์สถานเชิงวัฒนธรรมนั้น กระทรวงวัฒนธรรมจะใช้อำนาจในการออกกฎที่เกี่ยวกับการบูรณะ รักษา และฟื้นฟูอนุสรณ์สถานเชิงวัฒนธรรม และสำหรับการสำรวจและขุดค้นในทางโบราณคดีต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน¹⁵⁸

¹⁵⁷ Law on Cultural Heritage 2001 Article 33.

¹⁵⁸ Law on Cultural Heritage 2001 Article 38.

3) ระบบการอนุรักษ์

ระบบการอนุรักษ์ของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามนั้นอาจแยกพิจารณาได้ระหว่างมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยประกอบไปด้วยผลิตภัณฑ์ทางปัญญาและวัสดุที่มีค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และค่าทางวิทยาศาสตร์ที่จะถูกส่งผ่านมาจากรุ่นสู่รุ่นในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ดังนี้¹⁵⁹

(1) มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ทางปัญญาที่มีค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม หรือค่าทางวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการรักษา การบันทึกผ่านทางประเพณี การเรียนการสอน และรูปแบบซึ่งจะรวมถึงภาษาที่ใช้เขียน วรรณคดี ศิลปะ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิธีการดำเนินชีวิต เทศกาล หัตถกรรม ความรู้ทางการแพทย์ อาหาร เครื่องแต่งกายชาติพันธุ์ และรูปแบบอื่น ๆ ของความรู้แบบดั้งเดิม

(2) มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์วัสดุที่มีประวัติศาสตร์ ค่าทางวัฒนธรรมหรือทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งสถานที่ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิทัศน์ที่สวยงาม พระธาตุ โบราณวัตถุ และสมบัติของชาติ

(3) สถานที่ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ประกอบด้วย อนุสาวรีย์และสถานที่ที่มีพระธาตุ โบราณวัตถุ หรือสมบัติของชาติที่มีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม หรือค่าทางวิทยาศาสตร์

(4) ภูมิทัศน์ที่สวยงาม เป็นจุดที่มีความงามตามธรรมชาติ หรือสถานที่ที่มีความงามของธรรมชาติและสถาปัตยกรรม อนุสรณ์สถานที่ที่มีประวัติศาสตร์ สุนทรียภาพ หรือค่าทางวิทยาศาสตร์

(5) พระธาตุเป็นวัตถุที่ตกทอดจากอดีตที่ผ่านมาด้วยประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม หรือค่าทางวิทยาศาสตร์

(6) โบราณวัตถุเป็นวัตถุที่ตกทอดจากอดีตที่ผ่านมาอย่างมีนัยสำคัญทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม หรือค่าทางวิทยาศาสตร์ที่มีอายุหนึ่งร้อยปีหรือมากกว่า

(7) สมบัติของชาติเป็นวัตถุที่ตกทอดจากอดีตที่ผ่านมาด้วยประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม หรือค่าทางวิทยาศาสตร์ที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ

(8) สิ่งเทียมของพระธาตุ โบราณวัตถุ หรือสมบัติของชาติเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำคล้ายกับที่เป็นต้นฉบับในลักษณะที่ปรากฏ ขนาด ชนิดของวัสดุ การตกแต่ง และอื่น ๆ

(9) พระธาตุ โบราณวัตถุ หรือสมบัติของชาติ หรือมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จะได้รับการเก็บรักษาและจัดระบบตามคุณลักษณะทั่วไปของเนื้อหาหรือวัสดุ เพื่อสนองตอบความต้องการในการเข้าใจประวัติศาสตร์ทางธรรมชาติและสังคม

¹⁵⁹ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการบริหารจัดการ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์: ศึกษากรณีเกาะเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (น. 130 - 133). เล่มเดิม.

(10) การสำรวจจุดค้นทางโบราณคดีและเป็นกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์เพื่อค้นพบในการเก็บรวบรวมและวิจัยพระธาตุ โบราณวัตถุ หรือสมบัติของชาติ และเพื่อค้นพบและวิจัยแหล่งโบราณคดี

(11) การอนุรักษ์สถานที่ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิทัศน์ที่สวยงาม พระธาตุ โบราณวัตถุ หรือสมบัติของชาติ เป็นการดำเนินงานเพื่อป้องกันหรือจำกัดการคุกคามของความเสียหายให้กับสถานที่ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิทัศน์ที่สวยงาม พระธาตุ โบราณวัตถุ และสมบัติของชาติโดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะเดิมที่เป็น

(12) การบูรณะสถานที่ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม หรือภูมิทัศน์ที่สวยงาม ประกอบด้วย การซ่อมแซม เสริมสร้าง หรือฟื้นฟูสถานที่ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม หรือภูมิทัศน์ที่สวยงาม

(13) การฟื้นฟูบูรณะสถานที่ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม หรือภูมิทัศน์ที่สวยงาม การดำเนินการฟื้นฟูความเสียหายหรือการถูกทำลายสถานที่ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม หรือภูมิทัศน์ที่สวยงาม จะขึ้นอยู่กับบันทึกทางประวัติศาสตร์และข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสถานที่ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม หรือภูมิทัศน์ที่สวยงาม

4) มาตรการบังคับและบทลงโทษ¹⁶⁰

รัฐบาลจะให้การสนับสนุนแก่องค์กรและบุคคลผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับการซ่อมแซมมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณสมบัติของความเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในประเทศที่มีหลากหลายเชื้อชาติและรัฐบาลต้องส่งเสริมการทำงานเพื่อสงวนทำให้คงเดิมและพัฒนางานหัตถกรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ โดยแหล่งที่มาของเงินทุนสำหรับการป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมจะรวมถึงงบประมาณของรัฐ รายได้จากการส่งเสริมการท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงกองทุนและเงินบริจาคจากบุคคลหรือองค์กรภายในประเทศและต่างประเทศ

ทั้งนี้ รัฐบาลได้ให้อำนาจแก่ผู้มีอำนาจแห่งรัฐจะต้องหาวิธีการเพื่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ และปกป้องจากการใช้อย่างไม่ถูกต้อง เพื่อส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศนั้น รัฐบาลจะมีนโยบายและมาตรการเพื่อส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ องค์กรและบุคคลในการป้องกันและส่งเสริมการท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรม โดยความร่วมมือระหว่างประเทศนี้จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการเคารพในเอกราชของชาติและอธิปไตย ความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันและการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายของ

¹⁶⁰ แหล่งเดิม. (น. 133 - 134).

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และอนุสัญญาระหว่างประเทศที่สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้ให้สัตยาบันหรือเข้าร่วม โดยนโยบายเหล่านี้จะต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของโลก รวมถึงความร่วมมือและความเข้าใจในหมู่ประชาชาติ

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมจะต้องถูกดำเนินคดีทั้งทางแพ่งหรือทางอาญาให้เป็นไปตามพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำละเมิด ความสูญเสียจะต้องได้รับการชดเชยตามบทบัญญัติของกฎหมาย¹⁶¹

3.3 กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุของประเทศไทย

การอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุของประเทศไทยได้เกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยโบราณ ดังจะเห็นเป็นรูปธรรมที่สุดเมื่อสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยจากหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น กฎหมายตราสามดวงที่ถือว่าเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาและถูกรวบรวมขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 1 ได้ระบุถึงโทษทัณฑ์ของการลักลอบเข้าไปทำลายพระพุทธรูปในวัดที่ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับอย่างรุนแรง ซึ่งสามารถสันนิษฐานได้ต่อไปอีกว่า หลักเกณฑ์ดังกล่าวถูกนำมาใช้เพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานสมัยต้นรัตนโกสินทร์อีกด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อไทยมีการเปิดประเทศในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้เริ่มมีการตระหนักถึงความสำคัญของโบราณสถานมากขึ้น ในฐานะที่โบราณสถานเหล่านั้นเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงถึงรากเหง้าความเป็นมาของสยาม ซึ่งชนชั้นนำของประเทศไทยขณะนั้นนำมาเป็นข้ออ้างประการหนึ่งเพื่อต่อต้านการยึดครองประเทศจากลัทธิจักรวรรดินิยมของยุโรป ต่อมาได้มีการก่อตั้งหน่วยงานเพื่อทำการอนุรักษ์โบราณสถานโดยตรงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของโบราณสถานในฐานะที่เป็นเครื่องหมายที่จะนำมาสนับสนุนนโยบายชาตินิยมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น กรมศิลปากรจึงถือกำเนิดขึ้นมาพร้อมกับกฎหมายที่ใช้เพื่อการคุ้มครองโบราณสถานฉบับแรก แต่จากปัญหาทางเศรษฐกิจ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากสงครามโลกครั้งที่ 1 กรมศิลปากรจึงถูกยุบไปเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณและลดอัตราบุคลากรลง ทำให้การอนุรักษ์และคุ้มครองโบราณสถานในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวซบเซาลง โดยขณะนั้นหน้าที่ในการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุกลายเป็นของราชบัณฑิตยสภา ต่อมาภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 รัฐบาลในขณะนั้นได้มี

¹⁶¹ Law on Cultural Heritage 2001 Article 71.

การประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2477 ขึ้น เพื่อการอนุรักษ์และคุ้มครองโบราณสถานที่มีอยู่ทั่วราชอาณาจักร พร้อมกับการเกิดขึ้นมาของกรมศิลปากรอีกครั้งหนึ่ง¹⁶²

หลังจากที่พระราชบัญญัติว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ โบราณวัตถุ และการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2477 ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2478 แล้ว จึงได้ประกาศยกเลิกกฎหมายเดิมที่มีอยู่ทั้งหมด และกฎหมายฉบับนี้เอง ได้บัญญัติให้ออนอำนาจหน้าที่การควบคุม ดูแล รับผิดชอบ โบราณสถานและโบราณวัตถุจากราชบัณฑิตยสภาเป็นอำนาจหน้าที่ของกรมศิลปากร โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับอยู่เป็นระยะเวลาประมาณ 26 ปี ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ใช้บังคับ พระราชบัญญัติว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ โบราณวัตถุ และการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2477 จึงถูกยกเลิกไป แต่หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้ส่วนใหญ่ยังคงหลักการเดิมไว้¹⁶³ นับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน พระราชบัญญัตินี้ถูกแก้ไขปรับปรุงหลายครั้ง ครั้งสุดท้ายเมื่อปี พ.ศ. 2535 ด้วยเหตุว่ามีบทบัญญัติบางมาตราที่ไม่เหมาะสมและรัดกุมเพียงพอในการดำเนินการคุ้มครอง ดูแลรักษา การบูรณะ และการซ่อมแซม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ และอัตราโทษที่กำหนดไว้ต่ำไป ทำให้มีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบ ขุดคุ้ย ขุดค้น และทำลายโบราณสถาน ลักลอบนำเข้าหรือส่งโบราณวัตถุที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปะออกนอกราชอาณาจักรเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงต้องปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น¹⁶⁴

¹⁶² ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและกำหนดเขตที่ดิน โบราณสถานตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (น. 51). เล่มเดิม.

¹⁶³ การใช้กฎหมายเป็นกลไกในการคุ้มครองโบราณสถาน โบราณวัตถุซึ่งเป็นผลกระทบจากการสร้างเขื่อน (น. 32), โดย ชัยวุฒิ วิชาพูล, 2541, กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

¹⁶⁴ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535.

3.3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ใช้บังคับ มีการกำหนดหลักในการกระจายอำนาจไว้ในบทต่าง ๆ ที่ผลักดันทำให้เกิดการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเนื้อหาของรัฐธรรมนูญแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่เน้นหลักการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปด้วยความรวดเร็วและตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ จนกระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีการกำหนดกรอบของสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของประชาชนและองค์กรปกครองท้องถิ่นในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะและในเรื่องการดูแลเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมไว้ ดังนี้¹⁶⁵

1) ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาในพื้นที่¹⁶⁶

2) การกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และมีอำนาจในการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการเพื่อท้องถิ่นของตน แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย¹⁶⁷

3) หน้าที่ในการดูแลรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม และการจัดการศึกษาอบรมฝึกอาชีพของท้องถิ่น โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นตน¹⁶⁸

4) หน้าที่ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ และมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนอกท้องที่ของตนเฉพาะส่วนที่มีผลกระทบต่อภารกิจหรือชีวิตของประชาชนในท้องที่

¹⁶⁵ กฎหมายปกครอง (น. 147 - 161), โดย นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2552, กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

¹⁶⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 281.

¹⁶⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 283.

¹⁶⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 289.

ที่ตนรับผิดชอบ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชากรในพื้นที่ตน¹⁶⁹

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ไม่ได้กล่าวถึงการอนุรักษ์และคุ้มครองโบราณสถานไว้โดยตรง แต่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ในสิทธิชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับรัฐ ตามมาตรา 66 ซึ่งบัญญัติไว้ในส่วนที่ 12 ความว่า “บุคคลซึ่งรวมตัวกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน” ในฐานะที่ “โบราณสถาน” ถูกกำหนดให้เป็นสิ่งแวดล้อมประเภทหนึ่งตามมาตรา 4¹⁷⁰ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 จึงย่อมได้รับการรับรองตามบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวด้วย

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังมีการบัญญัติให้ข้าราชการทหารมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติสาธารณะ ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พิทักษ์ ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม¹⁷¹

3.3.2 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เป็นเครื่องมือสำคัญที่กรมศิลปากรใช้ในการปกป้องคุ้มครองมรดกของชาติ โดยมีสำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติทำหน้าที่ดำเนินการสำรวจจุดค้น ควบคุมการบูรณะ โบราณสถาน ขึ้นทะเบียนโบราณสถานและแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

กรมศิลปากรเป็นหน่วยงานที่สังกัดอยู่ในกระทรวงวัฒนธรรม มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำหนดแนวทางและดำเนินการทำนุบำรุง ส่งเสริม รักษา ส่งเสริม เผยแพร่ และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ จึงถือได้ว่าเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล

¹⁶⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 290.

¹⁷⁰ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 มาตรา 4 “สิ่งแวดล้อม” หมายความว่า สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้น โดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น.

¹⁷¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 73.

ในการอนุรักษ์และสงวนรักษาโบราณสถานและโบราณวัตถุโดยตรง โดยมีการแบ่งหน้าที่การทำงานออกเป็นหลายหน่วยงานด้วยกัน และโดยเฉพาะอธิบดีกรมศิลปากรซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่และบทบาทที่สำคัญตามที่พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 กำหนดไว้ โดยอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่มีดังต่อไปนี้

(1) อธิบดีกรมศิลปากร

ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของกรมศิลปากร อธิบดีกรมศิลปากรจึงมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2535) โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ให้อธิบดีกรมศิลปากรปฏิบัติภารกิจให้เป็นไปตามกฎหมายไว้หลายประการ ดังนี้

(ก) การขึ้นทะเบียนโบราณสถานและการกำหนดเขตที่ดินให้เป็นเขตของโบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนไว้แล้วนั้น กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจของอธิบดีกรมศิลปากร

(ข) การขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ กฎหมายให้เป็นอำนาจของอธิบดีกรมศิลปากรทำการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ เฉพาะกรณีที่มีคุณค่าพิเศษทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี หรือศิลปะที่อยู่ในความครอบครองของบุคคล หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรอื่น ๆ ได้ทั่วประเทศ ยกเว้นที่เก็บรักษาอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และอยู่ในความควบคุมดูแลของกรมศิลปากร

(ค) ออกกฎเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข เช่น หลักเกณฑ์การจัดให้เข้าชมโบราณสถานที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยเรียกเก็บค่าชมหรือค่าบริการอื่นๆ การจัดทะเบียนโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่มีอายุตั้งแต่สมัยอยุธยาขึ้นไป หรือหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการผลิต การค้าหรือมีไว้ในสถานที่ที่ทำการค้าซึ่งสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียม รวมทั้งออกระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการขอรับใบอนุญาตทำการค้าโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ เป็นต้น

(ง) ออกหนังสืออนุญาตให้ทำการค้าขายโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือไม่อนุญาตให้ทำการค้าขาย ตลอดจนการต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้ายโบราณสถาน หรือส่วนต่าง ๆ ของโบราณสถาน เป็นต้น

(จ) มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบสถานที่ผลิต สถานที่ทำการค้า สถานที่จัดแสดงหรือเก็บรักษาโบราณวัตถุ พร้อมทั้งมีอำนาจยึดหรืออายัดโบราณวัตถุที่ต้องสงสัยว่าไม่ปฏิบัติตามขั้นตอน

ที่กฎหมายกำหนด และนอกจากนี้ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ของอธิบดี หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย¹⁷²

(ฉ) มีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือบุคคลใด ๆ ทำการซ่อมแซมหรือกระทำการ ด้วยประการใด ๆ อันเป็นการบูรณะหรือรักษาไว้ให้คงสภาพเดิมได้ แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบก่อน

(2) พนักงานเจ้าหน้าที่อื่น

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 4 ให้นิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ไว้ หมายความว่า ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งที่รัฐมนตรีได้แต่งตั้งให้ปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมี อำนาจหน้าที่เข้าไปในโบราณสถานเพื่อตรวจดูว่าได้มีการซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลายเคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่าง ๆ ของโบราณสถาน หรือมีการขุดค้นสิ่งใด ๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณ โบราณสถานหรือไม่ ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึด หรืออายัดวัตถุที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่าจะเป็วัตถุ ที่ได้มาจากการขุดค้นในบริเวณ โบราณสถาน ได้¹⁷³ มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่ทำการค้าสถานที่แสดง หรือสถานที่เก็บรักษา โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น ถึงพระอาทิตย์ตก หรือระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจดูว่าได้มีการปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ หรือไม่ หรือเพื่อตรวจดูว่ามีโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียม ศิลปวัตถุที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือมีสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้ ปฏิบัติตามประกาศที่อธิบดีกำหนดอยู่ในสถานที่นั้นหรือไม่ และในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มิได้มีการปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียม โบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือ สิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้ปฏิบัติตามประกาศที่อธิบดีกำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึด หรือ อายัดโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ นั้น เพื่อประโยชน์

¹⁷² พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 21 ตริ.

¹⁷³ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 10 ทวิ.

ในการดำเนินคดีได้¹⁷⁴ นอกจากนี้หากเป็นกรณีที่โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ซ่อนหรือฝังหรือทอดทิ้งไว้ในราชอาณาจักรหรือในบริเวณเขตเศรษฐกิจจำเพาะโดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ ไม่ว่าจะที่ซ่อนหรือฝังหรือทอดทิ้งจะอยู่ในกรรมสิทธิ์หรือความครอบครองของบุคคลใดหรือไม่ ให้ตกเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ผู้เก็บได้ต้องส่งมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹⁷⁵

2) วิธีการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุ

ในปัจจุบันการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุเป็นหน้าที่ของกรมศิลปากร โดยมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้ในเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมแก่ประชาชนให้เข้าใจและเกิดความภาคภูมิใจในอารยธรรมของตน อันจะนำมาซึ่งความรักและหวงแหนสมบัติของชาติ นอกจากนี้ยังดำเนินการรวบรวม สงวนรักษา คຸ້ມครอง ดูแลรักษาความปลอดภัย จัดทำทะเบียนหลักฐาน ซ่อมแซมโบราณวัตถุให้คงสภาพ ทำการศึกษาค้นคว้า จัดทำกิจกรรม ศึกษาเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัตถุที่รวบรวมไว้ ให้เกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี รวมทั้งทำหน้าที่ขึ้นทะเบียน โบราณสถาน และโบราณวัตถุที่มีคุณค่าสมควรเป็นสมบัติของชาติ

กรมศิลปากรได้มีการดำเนินงานในการจัดการดูแลแหล่งโบราณสถานต่าง ๆ ทั่วประเทศตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ¹⁷⁶

(1) การประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน (registration) เป็นกระบวนการทางกฎหมายในการสำรวจจำนวน โบราณสถานและแหล่งที่ตั้ง การประเมินค่าและจัดอันดับความสำคัญ การกำหนดขอบเขต ซึ่งการประกาศขึ้นทะเบียนบัญชีโบราณสถานก็เพื่อให้การคุ้มครองและกำหนดโทษผู้ที่ทำให้โบราณสถานเสียหาย

¹⁷⁴ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 21.

¹⁷⁵ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 24.

¹⁷⁶ แนวปฏิบัติในการสงวนรักษาโบราณสถานตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) (น. 96 - 97). เล่มเดิม.

(2) การตรวจและการคุ้มครองโบราณสถานและสภาพแวดล้อมในโบราณสถาน (protection) เป็นกระบวนการควบคุมดูแลโบราณสถานที่ขึ้นทะเบียน การห้ามทำการแก้ไขและการส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ไปตรวจสภาพ

(3) การซ่อมแซมบูรณปฏิสังขรณ์ตามสภาพเดิม (restoration) เป็นกระบวนการทางเทคนิคซึ่งมีหลักสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ การรักษาวัสดุดั้งเดิม การรักษากระบวนการช่างฝีมือ การรักษารูปแบบของการก่อสร้าง และการควบคุมสภาพแวดล้อมดั้งเดิม

(4) การซ่อมบำรุง (maintenance) เป็นการบำรุงรักษาสภาพของโบราณสถานและสิ่งแวดล้อมไว้ให้ปลอดภัยจากการกระทำของมนุษย์ ธรรมชาติ หรือผลกระทบอื่น ๆ

(5) การบริหารทางการศึกษาและท่องเที่ยว (education and tourism service) เป็นการจัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นนโยบายรัฐบาลที่จะสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ เช่น การจัดแสดงพิพิธภัณฑ์เพื่อนำรายได้มาสู่ประเทศและท้องถิ่น

จากแนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานของภาครัฐที่กล่าวมานี้ เป็นหลักการที่ครอบคลุมไปถึงการดำเนินการด้านต่าง ๆ ในโครงการอนุรักษ์โบราณสถานแต่ละโครงการ กล่าวคือ ด้านวิชาการ ซึ่งจะประกอบด้วยการทำงานทำความเข้าใจในคุณค่าของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมโดยวิธีการศึกษาทางวิชาการ ซึ่งผลของการศึกษาเพื่อนำเอาความรู้ไปใช้ในการสงวนรักษา และนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นเสนอแก่ฝ่ายปฏิบัติการ ในด้านสภาพแวดล้อมซึ่งจะต้องมีการเรียนรู้ข้อผิดพลาดจากอดีตเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนอย่างระมัดระวังต่อแผนปฏิบัติการ เพื่อมิให้เกิดการปฏิบัติการที่ผิดพลาดซ้ำซากและไม่เป็นการทำลายระบบนิเวศวิทยาและสิ่งมีชีวิต รวมทั้งเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจควบคู่ไปกับการอนุรักษ์โบราณสถานที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ

การดำเนินการในด้านกฎหมาย จากแนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานของภาครัฐดังกล่าวนี้ ได้กำหนดแนวทางให้นักอนุรักษ์จะต้องทำความเข้าใจให้ชัดต่อข้อปฏิบัติที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่ามีอำนาจในการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด การปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอนจะต้องอาศัยอำนาจในมาตราใดและมาตรานั้นกำหนดเป็นกฎหมายและระเบียบว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร นักอนุรักษ์จะต้องคำนึงถึงอำนาจที่มีอยู่ในกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานอยู่เสมอเพื่อที่ป้องกันมิให้การดำเนินงานไปกระทบสิทธิของประชาชนมากเกินไป การบังคับใช้กฎหมาย นักอนุรักษ์ก็ต้องเคร่งครัดต่อแนวทางตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เพราะหากการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานเป็นไปอย่างไม่เข้มงวด ก็ย่อมจะส่งผลทำให้การอนุรักษ์โบราณสถานไม่มีประสิทธิภาพ ไร้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่เน้นให้ความสำคัญแก่การอนุรักษ์โบราณสถานเป็นหลัก โดยคำนึงถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ภาคเอกชน

เป็นลำดับรอง แนวทางดังกล่าวจึงอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างภาครัฐและประชาชน และไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาคประชาชนเท่าที่ควร อันทำให้เกิดปัญหาความขัดข้องในการดำเนินการอนุรักษ์โบราณสถานได้¹⁷⁷

3) หน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองโบราณสถานและโบราณวัตถุ

โดยทั่วไปแล้วเจ้าของหรือผู้ครอบครองโบราณสถานไม่ว่าจะขึ้นทะเบียนหรือไม่ก็ตามต้องปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) ห้ามมิให้ซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่าง ๆ ของโบราณสถาน หรือขุดค้นสิ่งใด ๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณสถาน เว้นแต่จะกระทำตามคำสั่งของอธิบดีกรมศิลปากร หรือได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมศิลปากร และถ้าหนังสืออนุญาตนั้นกำหนดเงื่อนไขไว้ประการใดก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย¹⁷⁸ แต่ในกรณีที่โบราณสถานนั้นได้ขึ้นทะเบียนแล้ว เจ้าของหรือผู้ครอบครองจะต้องมีหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองโบราณสถานต้องแจ้งการชำรุด หักพัง หรือเสียหายไม่ว่าด้วยประการใดเป็นหนังสือไปยังอธิบดีกรมศิลปากรภายในสามสิบวันนับแต่วันที่โบราณสถานชำรุด หักพัง หรือเสียหาย¹⁷⁹ หากไม่แจ้งถือว่ามีความผิดซึ่งบทลงโทษในกรณีนี้กำหนดให้จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโบราณสถานต้องยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือบุคคลใด ๆ ซึ่งได้รับคำสั่งจากอธิบดีกรมศิลปากรเข้าทำการซ่อมแซม หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อเป็นการบูรณะหรือรักษาไว้ให้คงสภาพเดิม เมื่อได้รับการแจ้งเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมศิลปากรแล้ว¹⁸⁰ และในกรณีที่มีการขัดขวางการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าว แม้พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 จะมีได้บัญญัติฐานความผิดไว้ก็ต้องพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 138 แห่งประมวลกฎหมาย

¹⁷⁷ กฎหมายอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย (น. 43), โดย พนิชพงศ์ พลับผล, 2552, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

¹⁷⁸ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 10.

¹⁷⁹ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 9.

¹⁸⁰ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 11.

อาญา¹⁸¹ ฐานขัดขวางเจ้าพนักงานมาบังคับใช้ รวมทั้งหากเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว จัดให้มีการเรียกเก็บค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่นเป็นปกติธุระหรือจัดเก็บผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากโบราณสถานดังกล่าว เจ้าของหรือผู้ครอบครองโบราณสถานนั้นต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมทั้งหมด หรือบางส่วนตามที่อธิบดีกรมศิลปากรกำหนด¹⁸²

มาตรการในการอนุรักษ์โบราณสถานต่าง ๆ นั้น เจ้าของโบราณสถานที่เป็นเอกชน จะมิได้รับผลกระทบต่อกรรมสิทธิ์ที่ตนมีอยู่เหนือโบราณสถาน เจ้าของยังสามารถมีอำนาจกรรมสิทธิ์เหนือโบราณสถานนั้นอยู่ เพราะกฎหมายไม่ได้มุ่งหมายที่จะยึดหรือเอาโบราณสถานมาเป็นของรัฐ เพียงแต่กฎหมายได้บัญญัติให้ภาครัฐสามารถที่จะเข้าไปจัดการดูแลเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์โบราณสถานนั้นได้ โดยเคารพต่อกรรมสิทธิ์ของเอกชนรายนั้นอยู่ แต่กฎหมายก็ให้อำนาจแก่รัฐที่จะเข้าไปควบคุมการใช้ประโยชน์ในโบราณสถานของเจ้าของนั้น รัฐสามารถที่จะห้ามมิให้เจ้าของกระทำการใด ๆ ที่อาจจะส่งผลกระทบทำให้โบราณสถานนั้นเสื่อมโทรมลงได้ ดังนั้น รัฐจึงสามารถที่จะใช้มาตรการอนุรักษ์โบราณสถานต่าง ๆ มาจัดการดูแลโบราณสถานที่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้ได้มาตรฐานเหมือนเช่นเดียวกับโบราณสถานแห่งอื่น ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อจุดประสงค์หลักที่ต้องการให้โบราณสถานซึ่งมีคุณค่าในทางประวัติศาสตร์ของชนในชาติสามารถดำรงอยู่สืบต่อไปนั่นเอง¹⁸³

4) สภาพบังคับของกฎหมาย

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) ได้กำหนดสภาพบังคับของกฎหมายไว้เพื่อบังคับใช้กับผู้ฝ่าฝืนมาตราต่าง ๆ ไว้สองประการ คือ¹⁸⁴

¹⁸¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138 ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับถ้าการต่อสู้หรือขัดขวางนั้น ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินแปดพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.

¹⁸² พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 9 ทวิ.

¹⁸³ กฎหมายอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย (น. 51). เล่มเดิม.

¹⁸⁴ การใช้กฎหมายเป็นกลไกในการคุ้มครองโบราณสถาน โบราณวัตถุซึ่งเป็นผลกระทบจากการสร้างเขื่อน (น. 71). เล่มเดิม.

(1) สภาพบังคับทางกฎหมายมหาชน เช่น การให้อำนาจอธิบดีกรมศิลปากรสั่งพักการใช้ใบอนุญาตหรือการเพิกถอนใบอนุญาตไม่ให้ค้าขายโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ ในกรณีที่ได้รับอนุญาตได้กระทำผิดเงื่อนไขหรือฝ่าฝืนคำสั่งของอธิบดีกรมศิลปากรตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 30 ทวิ หรืออธิบดีกรมศิลปากรมีอำนาจสั่งระงับการก่อสร้างและให้รื้อถอนอาคารที่ปลูกสร้างภายในเขตของโบราณสถานโดยฝ่าฝืนมาตรา 7 ทวิ

(2) สภาพบังคับทางอาญา มีการบัญญัติไว้ในบทกำหนดโทษ เช่น การบุกรุกโบราณสถานทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งโบราณสถานจะถูกลงโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีหากเป็นการทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์นั้นเป็น โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วจะถูกลงโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁸⁵

อย่างไรก็ตามแม้จะมีมาตรการทางอาญาเพื่อลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรการทางกฎหมายไว้ แต่ปัญหาการบุกรุกเข้าไปลักลอบทำลายโบราณสถานหรือการลักลอบเข้าไปลักทรัพย์ที่เป็นโบราณวัตถุก็ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยผู้กระทำผิดเหล่านั้นหาได้มีความเกรงกลัวต่อบทกำหนดโทษดังกล่าวแต่ประการใด

3.3.3 คำสั่งกระทรวงวัฒนธรรม ที่ 157/2547 ลงวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2547

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการป้องกัน คุ้มครอง ควบคุม ดูแลรักษาโบราณสถาน และโบราณวัตถุ ดังนั้น เพื่อปรับปรุงการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับการแบ่งส่วนราชการของกระทรวงวัฒนธรรมและกรมศิลปากรตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2545 รวมทั้งเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้องดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุของชาติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) ประกอบกับมาตรา 126 (3) แห่งพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 กำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี และนายกองค์การ

¹⁸⁵ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 33.

บริหารส่วนตำบลเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจดำเนินการในการกิจด้านการป้องกัน คຸ້ມครอง ควบคุม ดูแล รักษาโบราณสถานและโบราณวัตถุ เฉพาะที่เกี่ยวข้องและสำคัญในระดับชุมชนและ ระดับท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมศิลปากรกำหนด

จากคำสั่งดังกล่าวมีผลให้ห้องครุปรกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการ จัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น อาทิ การสาธารณสุขปโภค และ การก่อสร้างอื่น ๆ การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองแล้ว ยังมีอำนาจเพิ่มเติมตามที่พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) โดยมีอำนาจเข้าไปในโบราณสถานเพื่อ ตรวจสอบว่าได้มีการซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลายเคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือ ส่วนต่าง ๆ ของโบราณสถาน หรือมีการขุดค้นสิ่งใด ๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณ โบราณสถานหรือไม่ โดยสามารถยึดหรืออายัดวัตถุที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่าจะเป็นวัตถุที่ได้มา จากการขุดค้นในบริเวณ โบราณสถานได้¹⁸⁶ นอกจากนี้ยังมีอำนาจเข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่ ทำการค้า สถานที่แสดง หรือสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบว่า ได้มีการปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ หรือเพื่อตรวจสอบว่ามีโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือมีสิ่งเทียม โบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้ปฏิบัติตามประกาศที่อธิบดีกรมศิลปากรกำหนดอยู่ใน สถานที่นั้นหรือไม่ และในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีได้มีการปฏิบัติให้ถูกต้องตาม พระราชบัญญัตินี้ หรือมีโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุหรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ ที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้ปฏิบัติตาม ประกาศที่อธิบดีกำหนด ก็มีอำนาจยึดหรืออายัดโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุหรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุนั้นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีได้¹⁸⁷

¹⁸⁶ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 10 ทวิ.

¹⁸⁷ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 21.

3.3.4 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

ในปัจจุบันประเทศไทยมีโบราณสถานเป็นจำนวนมาก แต่ผู้ปฏิบัติงานและงบประมาณมีไม่เพียงพอ กรมศิลปากร ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่และรับผิดชอบภารกิจการอนุรักษ์โบราณสถานตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ยังต้องการการสนับสนุนด้านต่าง ๆ จากองค์กรอื่น ๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชนอยู่ ในการนี้ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม จึงได้ถ่ายโอนภารกิจการบำรุงรักษาโบราณสถานขึ้นพื้นฐาน และการดูแลรักษาโบราณสถานในระดับท้องถิ่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาโบราณสถาน ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายในเรื่องการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการถ่ายโอนอำนาจการอนุรักษ์โบราณสถานไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในมาตรา 16 โดยการบัญญัติให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง โดยการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

ในส่วนของแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดให้กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ถ่ายโอนภารกิจตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบำรุงดูแล และรักษาโบราณสถานขึ้นพื้นฐาน และโบราณสถานระดับท้องถิ่น ซึ่งมีขอบเขตการถ่ายโอน ดังนี้¹⁸⁸

- 1) การดำเนินการในการบริหารจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ
- 2) การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาโบราณสถานขึ้นพื้นฐาน โดยรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน กำกับดูแลและให้คำแนะนำ
- 3) รัฐให้การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดให้มีพิพิธภัณฑสถานและหอจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น
- 4) การถ่ายโอนอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีความเกี่ยวข้องสำคัญระดับท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีคณะกรรมการของส่วนกลางที่มีผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณา กำหนดว่าโบราณสถานและ

¹⁸⁸ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการบริหารจัดการ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ : ศึกษากรณีเกาะเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (น. 96 - 97). เล่มเดิม.

โบราณวัตถุใดมีระดับความเกี่ยวข้องสำคัญในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก โดยให้ถ่ายโอนเฉพาะโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และความสำคัญในระดับชุมชนและท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งภารกิจดังกล่าวจัดอยู่ในประเภทของกลุ่มงานหน้าที่ที่ต้องทำ ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่าง ๆ นั้น จะมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและจัดการโบราณสถานและโบราณวัตถุที่อยู่ในเขตพื้นที่ของตน สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถสนับสนุนการดูแลรักษาโบราณสถานและโบราณวัตถุได้ โดยพิจารณาให้การสนับสนุนความต้องการด้านต่าง ๆ ตามที่เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีโบราณสถานอยู่ในพื้นที่เสนอขอมา หรืออาจเป็นผู้เริ่มเสนอให้การสนับสนุนบุคลากรหรืองบประมาณ เพื่อดำเนินการกิจกรรมการดูแลรักษาและจัดการโบราณสถานและโบราณวัตถุที่อยู่ในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินภารกิจตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้มาตรฐานเดียวกัน จึงจำเป็นต้องมีมาตรฐานการดูแลโบราณสถานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปกป้อง คุ้มครอง ดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และการจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดและแนวทางปฏิบัติงานให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1) เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางในการวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์และแผนปฏิบัติงาน สำหรับการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ

2) เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ สำหรับการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ อันจะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

3) เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกรอบมาตรฐาน ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนาในการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ

การกระจายอำนาจเพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วม และมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพลิกโฉมหน้าของการอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่แต่เดิมเป็นหน้าที่ของราชการส่วนกลางแต่เพียงฝ่ายเดียวในการดำเนินงาน แต่ต่อไปในอนาคตนั้นองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทที่สำคัญต่อไป ซึ่งจะเป็นการแบ่งเบาภารกิจของภาครัฐลงไป และจะเป็นการปลุกฝังให้ประชาชนเห็นความสำคัญของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติและของท้องถิ่นด้วย¹⁸⁹

¹⁸⁹ กฎหมายอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย (น. 53). เล่มเดิม.